

maandschrift voor bijenteelt

HONINGBOKALEN HONINGFLACONS HONINGBUSSEN

Honingbokalen, inhoud 450 gram, het Nederlandse honingglas met inscriptie „Zuivere Nederlandse Bijenhoning” en ons verenigings merk in het glas aangebracht met deksel	f 0,26
Halfpndsflacon, met deksel, karton en perkamentinlage	„ 0,14
Pondsflacon, als boven	„ 0,17
Schroefdeksel voor pondsflacon, per 100	„ 3,50
Kartoninlage voor deksel van pondsflacon, per 100	„ 1,25
Perkamentinlage voor idem per 100	„ 0,60
50 ponds honingemmer, met 2 handvatten	„ 3,80
25 ponds honingemmer, aangesoldeerd hengsel	„ 2,10
10 ponds honingemmer, hengsel aan draagband	„ 1,25
5 ponds honingemmertje, uitvoering als 10 ponds	„ 0,90
Doosje met helder cellofaan voor raathoning	„ 0,13

ETIKETTEN

Honingetiketten, blauw, per 100	„ 1,70
Honingetiketten, kleurendruk, per 100	„ 1,60
Sluitetiketten met rondjes, per 100	„ 1,25
Honingetiketten voor honingbokalen, per 100	„ 1,60

Wij zenden U gratis monsters van honingetiketten.

HONINGRECLAMEMATERIAAL

Enveloppen, aan de achterzijde bedrukt met een pakkende honing-reclame. Imkers en afdelingsbesturen, gebruikt deze enveloppen voor uw correspondentie, per 100	„ 2,—
--	-------

Voor uw oude raten en wasafval betalen wij de hoogste prijs !

Wij zenden U gaarne onze geïllustreerde prijscourant en een handleiding voor het beitsen en schilderen van bijenkasten, het inzetten van kunstraat, het kolbtoestel en zijn gebruik, en een overzicht van de Aalster Bedrijfsmethode gratis en franco toe.

TEL. 2863

AL ONZE PRIJZEN ZIJN VRIJBLIJVEND

GIRO 823276

Goede dingen, Bijenhuis - Wageningen

Boekbespreking

Een korf vol bijen, door John Crompton. Vertaling B. Suermondt. Uitg. H. J. Paris, Amsterdam. (geb. f 7,90)

Weer is er een bijenboek in het Nederlands verschenen, maar de vorm, waarin de schrijver het heeft gegoten, wijkt geheel af van de werken, die wij tot nu toe gewend zijn. John Crompton zit gezellig met je te keuvelen over alle mogelijk onderwerpen. Hij heeft voor de oorlog 7 jaren lang bijen gehouden en een grote liefde voor dit insect opgevat. Tijdens de oorlog, toen hij in militaire dienst moest, heeft hij zijn stal moeten opruimen, daar hij niet meer in de gelegenheid was zijn bijen te verzorgen. Na de oorlog was hij dusdanig invalide, dat hij er niet meer mee kon beginnen en toen vatte hij het plan op om over zijn bijen te gaan vertellen, zijn waarnemingen en ervaringen op schrift te stellen. Het zijn geen nieuwigheden of schokkende feiten, die hij vertelt, maar „het is de toon, die de muziek maakt”. Zijn manier van voordragen en zijn vergelijkingen zijn beslist origineel en vaak zeer vermakelijk. Men amuseert zich kostelijk met zijn beschrijvingen van de roofbijen, de gebeurtenissen in de zwermtijd, de daden van bijen en koningin. Een voorbeeld: De bouwbijen gaan tegen de zwermtijd eerst aan het werk om darrencellen te bouwen. Nu moet de koningin er toe gebracht worden ze te beleggen. In werkelijkheid hoeft ze daar niet toe overgehaald te worden. Een koningin beschouwt een darrencel zoals een vrouw een nieuwe hoed: ze rent er op af.

Een lyrische beschrijving over het leven der hommels

Zou **IK** dat weten???

Antwoorden op de in het vorig nummer gestelde vragen.

1. De stuifmeelval wordt gebruikt om in tijden van overvloedige stuifmeeldracht de bijen stuifmeel af te nemen, om ze dat in tijden van schaarste terug te geven.
2. Als er overvloedige stuifmeeldracht is.
3. Klaver, korenbloem, linde.
4. Ja, maar toch niet zo overvloedig dat ik dan een stuifmeelval zou gebruiken.
5. Op de zeeaster.
6. Op zilte gronden en in de buurt van brak water.
7. Dat komt in het voorjaar nog al eens voor.
8. Fruit en koolzaad en paardebloemen.
9. Soms al begin april, soms ook pas in het begin van mei. Het bloeit ongeveer vier weken.
10. De paardebloemen.
11. Oranje-achtig.
12. Tot de samengesteldbloemigen of composieten.
13. Ja, ze hebben gevoelige, prikkelbare meeldraden. Als de bij met haar tong of pootjes de meeldraden van de binnenste meeldraden aanraakt, trekken die meeldraden zich samen en de stijl duwt dan een propje stuifmeel uit het kokertje van de helmknoppen. Bij de oudere bloemen, waar we de stempel al goed kunnen zien, is die gevoeligheid er niet meer. We kunnen met een grassprietje de helmknoppen aanraken en dan zien we hetzelfde gebeuren als bij het bezoek van insecten.
14. Ja. Dat hele mecaniek wijst daarop. Bovendien is het stuifmeel kleverig, zodat de wind het niet gemakkelijk meevoert.
15. Nee, de papavers zijn niet uitsluitend windbloeiërs; de bijen verzamelen er veel stuifmeel op.

heeft de schrijver als vergelijkingsmateriaal tussen-gevoegd. Ziekten, vijanden der bijen en de gevaren bij het halen, passeren der revue. Het boek eindigt met een aandoenlijke geschiedenis van een bij, die geheel versleten van het werken, de vliegplank niet meer haalt.

B. Suermondt heeft dit boek uitstekend vertaald. Achter verschillende uitdrukkingen van het bijenjargon, die hij met trefzekerheid gebruikt, zou men een imker kunnen verwachten. Het boek is met aardige tekeningen verlicht.

Zijn die van de schrijver? Het staat nergens vermeld. A. Jagtenberg heeft een zeer aantrekkelijk en fleurig stofomslag ontworpen.

Wij wensen dit boek in vele imkershanden.

H. C. M.

van Horen en Zien

LIEFJE

Om Kees er zitten twee zwermen bijen in de tarwe, vader vraagt of u komt. Dit werd mij door m'n neefjes van de boerderij gevraagd toen ik bij weer andere familie in die plaats was. Welnu de ene zwerm bijen bleek een wespenest te zijn, *Vespa germanica*, dat bij het verplaatsen van de stropakken voor de dag gekomen was. Toch altijd mooi, die geschubde bouw van de wespenwoning. De donkere en en groene carbolineumkleuren vindt ge sierlijk aan het nest verweven terug. Een decoratie van de mooiste pasteltinten. Eigenlijk jammer dat het weg moest.

De ander gesignaleerde bijenzwerm bleek een nestje te zijn van een kleine hommelse soort en daar was liefje bij —. U weet wel die kleine zwarte hommels met die warm goudbruine schoudermantels. Het nestje was maar twee vuisten groot en praktisch alle cellen waren al uitgelopen. 'k Heb het netjes verplaatst. Een paar jonge hommeltjes, nog wat grijs, scharrelen nog wat tussen het stro rond. Ik pakte ze op. Kijk daar is nog een liefje. Maar het liefje prikte me toch in m'n vingertop en vloog toen kittig heen. Ik voelde het als een klein vol prikje, haast een liefkozing. Maar een vol etmaal heb ik m'n vinger, bij gebruik dan, goed gevoeld. Zo is het gif van wespen, hommels en bijen in z'n uitwerking toch knap verschillend. Een wespensteek is bij mij drie dagen gevoelig, die van een hommelse een dag, van een bij, zeg een paar minuten. De immuniteit tegen bijengif helpt ons imkers mogelijk ten dele tegen het toch zeker wel verwante gif van wespen en hommels, doch lang niet geheel. Al metal ben ik toch blij met die prik van liefje. Zij heeft er geen schadelijke gevolgen van, haar angel heeft geen weerhaken, scheurt dus niet af, en ik heb er weer iets door geleerd. Anders aardig goed die hommels. Als onze bijen al lang naar bed zijn, dan zijn zij nog volop bezig. 'k Heb daar deze zomer 's avonds wat van genoten. Zet eens een pol Monarda in uw tuin en ge hebt twee maanden lang 's avonds tot donker plezier van deze ook onze vriendinnen de hommels. ♦

Redacteur: R. P. Groenveld, Adres Redactie en Administratie: Bijenhuis, Wageningen, Tel. 2863. Postrekening 846801.

Commissie van Redactie: A. S. Planting, B. A. v. d. Sande en A. Vink. Adviseurs: de Rijksbijenteeltconsulenten.

Dr. Ir. A. Minderhoud ten afscheid

Het spreekt vanzelf dat de redactie van ons maandschrift aan het weggaan van dr. ir. A. Minderhoud bijzondere aandacht wil schenken. Hoewel ik ter gelegenheid van de imkersdag te Enschede namens het hoofdbestuur uitvoerig bij dit afscheid zal hebben stilgestaan en de spontane hulde, welke imkerend Nederland de scheidende Rijksbijenteeltconsulent op zo'n overtuigende wijze dank zal brengen nog nauwelijks bij de verschijning van dit nummer zal zijn verklonken, wil ik toch ook nog schriftelijk de man eren die welhaast veertig jaar lang zo veel voor de vaderlandse bijenteelt heeft betekend.

Minderhouds degelijke voorlichting en gezaghebbend woord hebben duizenden imkers aan zich verplicht en zijn terug-treden laat een grote leegte achter.

In 1919 als tijdelijk aspirant tuinbouwleraar in overheidsdienst getreden, werd dr. Minderhoud al ras bij de rijksbijenteeltconsulent te Wageningen gedetacheerd. De onvergetelijke heer van Giersbergen, van 1905 wandelleraar in dienst onzer vereniging en in 1918 met de eervolle taak van het nieuw ingestelde rijksbijenteeltconsulentschap belast, zag zich op die wijze in zijn technisch voorlichtende taak geruggesteund door een bij uitstek wetenschappelijk gevormd man. Men kwam zodoende tegemoet aan het gerechtvaardigd verlangen van het organisatieleven naar een zowel technisch als wetenschappelijk gefundeerde voorlichting op het terrein der bijenteelt. De regering wist zich met de keuze van dr. Minderhoud van de hulp te verzekeren van een knap en geleerd man, van iemand met een glasheldere betoogtrant, wiens conclusies gebaseerd op een deugdelijk en nuchter ingesteld onderzoek niet enkel de wetenschapsbeoefenaar, maar ook de praktisch imker tot lering strekten.

Van zijn hand verschenen al ras een speciaal voor de leek buitengemeen goed leesbaar handboek voor de praktijk dat meerdere herdrukken beleefde en dat tot op de huidige dag kan worden aanbevolen. Naast een goede beheersing van de techniek van het bijhouden beschikte dr. Minderhoud over een diepgaand wetenschappelijk inzicht in de wetten van het bijenleven. Zijn veelvuldige onderzoeken op dit terrein hebben hem echter reeds vroeg tot de overtuiging gebracht, dat ofschoon de talrijke onderzoekers de laatste vijftig jaren heus niet hebben stilgezeten, de wetenschap toch in feite ten aanzien van de essentiële vraagpunten omtrent het wezen van het bijenvolk grotendeels nog in het ongewisse is blijven verkeren.

Dr. Minderhoud behoort tot die weinige mensen, die zich op het standpunt plegen te stellen, dat men in het leven nu eenmaal meer voldoening ondervindt om dingen te zeggen die praktisch onomstotelijk waar zijn dan dingen waarvan de waarheid aanvechtbaar is, maar die overigens wel een gewichtige indruk maken. Met zovele andere verantwoordelijke wetenschapsonderzoekers heeft hij die mentaliteit gemeen, welke tot grote behoedzaamheid dwingt omdat men zich nooit los kan maken van de overtuiging dat de mens tegenover de geheimenissen van de natuur nog praktisch als een onwetende staat. Met de grote bijenfilosoof Maeterlinck behoort hij tot die wijsgerige naturen door wie de ogenschijnlijk verworven waarheden van het eigen levenstijdperk nooit anders dan met de grootst mogelijke argwaan plegen te worden bekeken.

Menig onzer heeft in het verleden, wanneer met betrekking tot een bepaalde technische of wetenschappelijke vraag meer het verlangen om gelijk te krijgen dan de behoefte aan de objectieve waarheid overheerste, tegen de mens Minderhoud opgebotst. Wensgedachten zijn de volstrekt objectief ingestelde wetenschapsbeoefenaar, die Minderhoud steeds is geweest, doorgaans vreemd gebleven. Op het gevaar af van als een pessimist, ja zelfs als een spelbreker te worden aangemerkt, omdat hij zo menigmaal tegenover onze al te optimistische verwachting het nuchtere resultaat van zijn onderzoeken stelde, volhardde hij toch

altijd weer in zijn pogingen om door een verder onderzoek wellicht de gerechtvaardigde grondslag te vinden voor een voor ons gunstige uitspraak, die wetenschappelijk allround verantwoord mocht heten.

Minderhoud was een man van weinig woorden, maar wat hij zeide was altijd steekhoudend. Vandaar zijn dikwijls voor de leek niet altijd begrepen aarzeling om tot publikatie van de resultaten van zijn wetenschapsonderzoekingen over te gaan. Eerst wanneer hij voor zich zelf de vaste overtuiging had verkregen dat het door hem op basis van herhaalde proeven verkregen resultaat praktisch elk toeval of incident buiten sloot, achtte hij het verantwoord om naar buiten van zijn oordeel te laten blijken. Voor Minderhoud gaat bepaald niet op, dat een profet in zijn eigen land niet geëerd zou zijn. Integendeel, naast zijn technische kwaliteiten hebben ook zijn hoogstaande menselijke eigenschappen bij velen grote sympathie gewekt. Altijd hulpvaardig en belangstellend, steeds bereid tot voorlichting en uitleg hebben velen bij hem de tegelijk vriendelijke en deugdelijke vraagbaak gevonden, die de imker nu eenmaal bij zijn ingewikkelde hobby extra behoeft.

Daarnaast wil ik de nadruk leggen op het grote gezag dat hij speciaal in de buitenlandse wetenschapswereld genoot. Vele internationale bijenteeltcongressen heb ik in de loop der jaren als vertegenwoordiger van de Nederlandse bijenteelt mogen bijwonen. Het eerste contact met de praktijkmensen en de wetenschapsbeoefenaars van andere landen had voor mij in Zürich in 1939 plaats. Ook Minderhoud was tijdens dit congres een der Nederlandse gedelegeerden. Hij was daarbij al een van de oude bekenden. Reeds toen frappeerde het mij direct met welk een groot ontzag en waardering diverse buitenlandse collega's dr. Minderhoud plachten te begroeten. Tijdens de opeenvolgende congressen, waarvan hij slechts het congres te Wenen in 1956 door een te schriële subsidiepolitiek van zijn departement niet kon medemaken, was hij steeds een graag gezien en gehoord spreker en de belangstelling voor hetgeen hij bij de conferenties te berde bracht was altijd groot. Hij behoorde tot de zeer weinigen die het verwijt ontlieden dat de sprekers op internationale congressen zo dikwijls te beurt valt, namelijk dat zij in herhalingen plegen te vallen, dan wel niet veel beter weten te doen dan over een reeds gepubliceerd artikel nog eens mondeling ellenlang uit te weiden. Als Minderhoud sprak wist men dat „der holländische Wissenschaftler" iets nieuws te vertellen had. Tevens wist men ook dat hier een man sprak die er zich niet voor schaamde om te erkennen dat hij zich in feite maar een zeer geringe kennis met betrekking tot de geheimen van de samenleving der bijen had weten eigen te maken. Bescheiden mensen zijn er niet zoveel en in de wereld van de wetenschap treft men ze ook al naar verhouding niet meer aan dan elders. Minderhouds bescheidenheid tekent niet alleen zijn karakter, maar verklaart ook het waarom van zijn autoriteit in de internationale wetenschapswereld.

Dat hij ook in het eigen land een man is van gezag betoogde ik reeds hierboven en dat los van het feit dat zijn omstandige onderzoeken en de daarop gebaseerde zeer voorzichtige conclusies niet geleid hebben tot wereldschokkende uitspraken. Dr. Minderhoud waagt het te stellen dat wij wetenschappelijk gesproken niet zo heel veel verder zijn dan eeuwen geleden, al heeft dan de techniek zo'n grote evolutie ondergaan. Zijn hoop op een verdere vooruitgang is hoofdzakelijk gericht op de wetenschap; hij meent dat de techniek ons daarbij niet veel verder meer

zal kunnen brengen. Als wijs mens realiseert hij zich goed dat het leven te kort is om alles in één generatie tot stand te willen brengen. Met wijlen Maeterlinck, de grote Belgische filosoof, zou hij kunnen zeggen, dat de tijd van af Réaumur tot onze dagen niet veel meer is dan een enkele oogopslag op de ontwikkeling die wij kunnen gadeslaan en dat tenslotte vele levens van mensen aan elkaar gerijgd niet veel meer uitmaken dan een luttele seconde in het geschiedenisbeeld van één enkele gedachte van Gods voor de mens zo moeilijk vatbare natuur.¹⁾ Met Maeterlinck zou hij ongetwijfeld ook kunnen zeggen dat wij het weinige wat wij nog hebben geleerd te danken hebben aan verschillende hoogst onzekere hypothesen, die menigmaal zelfs faliekant onjuist zijn en voor het merendeel nog minder onzeker dan de grondstellingen, waarvan wij heden ten dage plegen uit te gaan. Naast het gezond verstand, dat onmisbaar is, wil een mens de wetenschap tenminste geen geweld aandoen, acht Maeterlinck een hogere ongerustheid met betrekking tot de vraag of men wel juist concludeert, onmisbaar omdat, zonder rekening te houden met de oneindigheid van 's mensen onwetendheid dat gezonde verstand toch niet veel meer blijkt te zijn dan een routine-reactie; te danken aan de laagste instincten van onze verstandelijke aanleg.²⁾

Het heengaan van dr. Minderhoud heeft een menselijk doodnuchtere verklaring. Als ambtenaar heeft men nu eenmaal bij het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd het veld te ruimen. Hij heeft in die kwaliteit onze vereniging steeds met raad en daad ter zijde gestaan en haar zodoende onschatbare diensten bewezen. Wij zullen ons bij zijn vertrek moeten neerleggen, wat te minder moeilijk zal vallen nu wij mogen vertrouwen dat de belangstelling van dr. Minderhoud voor de bijenteelt in het algemeen en onze organisatie in het bijzonder er voorlopig heus niet minder op zal worden. Hij zal weliswaar in de toekomst de vergaderingen van ons hoofdbestuur helaas niet meer kunnen bijwonen. Wel mogen wij verwachten dat hij als trouw bezoeker van de algemene vergadering en de imkersdagen nog vele jaren in ons midden zal zijn. Wij zouden hem bij deze hoogtijdagen van onze vereniging trouwens ongaarne missen.

Zijn wetenschappelijke belangstelling voor de bijenteelt als onderdeel van de hem zo vertrouwd entomologie zal ongetwijfeld ook na het einde van zijn ambtelijke functie blijven bestaan. Menig onderzoek, ingesteld tijdens zijn directeurschap van het Instituut voor Bijenteelt Onderzoek zal allicht worden voortgezet totdat ook daarvoor het tijdstip voor een wetenschappelijk verantwoorde publikatie aangebroken zal zijn. Dr. Minderhoud is geen man om na zijn pensionering bij de pakken te gaan neerzitten of wil men het beter gezegd hebben „op zijn lauweren te gaan rusten”. Tenslotte heeft hij de bijenteelt niet gekozen omdat hij daarin primair zijn broodwinning zag, maar veel eerder omdat hij door de wonderde boodschap van Gods nog zo weinig begrepen natuurwetten zich tot persoonlijke studie gedrongen voelde. Hij verlaat zijn veertig jaar geleden aangevangen werk weliswaar met de overtuiging, dat de wetenschap van de bijenteelt ondanks zijn onafgebroken zoeken naar de waarheid, maar een bitter klein beetje is opgeschoten. Een man als Minderhoud kan zich daardoor moeilijk teleurgesteld gevoelen, omdat hij nu eenmaal tot de weinigen behoort, die weten dat er van het mysterie van het leven, waarvan ook het bijenvolk een uitdrukking vormt, nog zo weinig werkelijk bekend is en dat er nog generaties van rusteloze objectief ingestelde, maar daarom niet minder bezeten zoekende wetenschapsbeoefenaars zullen opstaan en heengaan, allen geïnspireerd door een bezielend verlangen om tot Gods geheimenis wat nader door te dringen.

Als voorzitter van de vereniging tot bevordering der bijenteelt dank ik dr. Minderhoud voor het wetenschappelijk verantwoorde werk dat hij ten dienste van de Nederlandse bijenteelt heeft willen verrichten. Ik voeg daaraan de hoop toe dat hij nog menig onderzoek zal aanvatten na de beëindiging van wat nog niet volledig kan worden nagespeurd en ons daarvan op zijn voorzichtige, sobere wijze de resultaten wel te willen doen kennen. Voor mij is dit formele afscheid bij het verlaten van de

1) Maeterlinck: La vie des abeilles, page 300.

2) Maeterlinck: La vie des abeilles, pg. 283, 267.

overheidsdienst geen werkelijk afscheid. Ik heb vele namen van vooraanstaande mannen door de onverbidelijke dood tot herinnering zien worden. Ik denk hierbij aan Van Giersbergen, Van der Flier, Bijl, Van Rhijn, Van der Bend, De Visser, Versteeg en zo vele anderen. Dr. Minderhoud treedt slechts terug van het ambtelijke terrein, maar behoudt zijn plaats in onze rijen. Moge de bijenteelt in Nederland en moge vooral onze vereniging, die ook de zijne steeds is geweest, nog lange jaren op zijn grote kennis kunnen teruggrijpen. Wij willen zijn gezaghebbend woord per se nog niet missen.

Gorinchem, 10 augustus 1959.

VAN RAPPARD.

Met de pensionering van dr. ir. A. Minderhoud verdwijnt weer iemand uit het ambtelijke leven, die met grote toewijding en deskundigheid een veel omvattende taak heeft vervuld.

Omdat het wetenschappelijk werk hem aantrok heeft hij door zijn waarnemingen over het leven der bijen onze kennis op dit gebied verrijkt en verschillende publikaties zijn van zijn hand verschenen. Maar daarnaast heeft hij het consulentenwerk in zijn volle omvang medegemaakt, dus het adviseren van de bijenhouders en hun organisaties, lezingen houden en cursussen geven. Een veelomvattende taak, die het aantrekkelijke heeft, dat men met alle aspecten van het werk in aanraking komt. Maar met het bezwaar, dat men zich aan ieder van deze onderdelen niet in voldoende mate kan geven. Vooral in deze tijd van steeds meer toenemende specialisatie en arbeidsverdeling wordt dit wel eens als een moeilijkheid gevoeld.

In ieder geval vraagt het „de gehele mens” en zeker wanneer men zijn taak ernstig opvat zoals dit met dr. Minderhoud steeds het geval was.

Een gemakkelijke periode is het niet geweest die veertig jaren gedurende welke hij Rijksbijenteeltconsulent is geweest. De eerste wereldoorlog was nauwelijks voorbij, toen hij zijn werkzaamheden begon, daarna een opleving op land- en tuinbouwgebied en vervolgens de crisisjaren. Toen het wat beter begon te gaan brak de tweede wereldoorlog uit en in het bijzonder aan hen, die in Wageningen woonden en werkten gingen deze jaren niet ongemerkt voorbij. En daarna de naoorlogse jaren waarin nieuwe moeilijkheden zich aandienen, maar waarbij reeds spoedig duidelijk werd dat er ook veel van het oude vertrouwde in nieuwe banen moest worden geleid.

Dit alles stelt hoge eisen aan het aanpassingsvermogen van hen, die tot taak hebben anderen te onderwijzen en met adviezen terzijde te staan.

Dr. ir. Minderhoud kan aanspraak maken op de dank en erkentelijkheid van de zijde van de Overheid in wier dienst hij officieel was. Als zodanig had hij ook haar advies te geven en hij moest zich hierbij — evenals bij al zijn werkzaamheden — op een algemeen standpunt plaatsen. Men kan zich moeilijk indenken, dat hij met zijn pensionering zijn belangstelling voor het bijenleven en het bijenhouden zou verliezen.

Gaarne wensen we hem na het beëindigen van zijn ambtelijke loopbaan, naast een welverdiende rust temidden van familie en vrienden, nog een periode van actieve deelneming aan het werk op bijenteeltgebied toe.

DE DIRECTEUR-GENERAAL
VAN DE LANDBOUW.

Toen de redacteur van het Maandschrift mij verzocht een woord van afscheid te schrijven bij het heengaan als Rijksbijenteeltconsulent van dr. Minderhoud heb ik dit spoedig toegezegd.

Bij nader overdenken twijfelde ik echter of ik dit wel had

moeten doen. Ik ben er namelijk vast van overtuigd, dat de bescheiden Minderhoud enige hulding, hoe dan ook, als een zekere last ondergaat. En ik wil niet graag iets ondernemen wat hem onaangenaam is. Maar toegezegd, is toegezegd.

Ik heb Minderhoud meegemaakt als chef en als collega. Vooral toen ik onder hem werkte, heb ik gelegenheid gehad hem goed te leren kennen en daardoor geleerd hem zeer te waarderen. Al lijkt hij uiterlijk misschien onder alle omstandigheden hetzelfde, innerlijk leeft hij zeer intens mee met allen die hij kent. Vooral als er moeilijkheden waren trachtte hij deze te verzachten. Was dit misschien ook niet de diepere grond waarom hij zich het lot van de korfimmers aantrok en vooral ook hen door zijn voorlichting wilde helpen? En al heeft dit niets met bijenteelt te maken, weet iemand hoeveel hij (vooral in de oorlogsjaren) voor „Ziekenzorg” heeft gedaan?

Nu hij heengaat zal de vereniging zijn gedegen en altijd pas na uitvoerig overwegen gegeven adviezen zeker missen. Ook voor mij zal een grote steun wegvallen, daar zijn mening bij mij altijd zeer zwaar woog als ik een beslissing moest nemen.

Minderhoud, ik hoop, dat je nog vele jaren van je pensioen zult kunnen genieten en dat ik, als ik daar behoefte aan heb, je raad nog eens zal mogen komen vragen.

Ik zal nooit vergeten de warme belangstelling waarmee je altijd het wel en wee van mijn gezin hebt gevolgd en de steun, die je daardoor in moeilijke tijden voor ons bent geweest.

J. MOMMERS.

DR. MINDERHOUD ALS DOCENT AAN DE LANDBOUWHOGESCHOOL

door prof. dr. J. de Wilde

(Laboratorium voor Entomologie van de
Landbouwhogeschool)

Na het aftreden in 1939 van de toenmalige Rijksbijenteeltconsulent, de onvergetelijke van Giersbergen, lag het voor de hand, dat zijn opvolger Minderhoud zou worden aangezocht ook aan de Landbouwhogeschool zijn plaats in te nemen. De redenen hiertoe waren velerlei; vooral echter zal de wetenschappelijke zin van Minderhoud de doorslag hebben gegeven. Minderhoud was de eerste Rijksbijenteeltconsulent met de doctorsgraad. Zijn proefschrift, in 1929 gepubliceerd en getiteld: „Onderzoekingen over de wijze, waarop de honingbij haar voedsel verzamelt”, verscheen in een tijd, toen het werk van Von Frisch over de oriëntatie der bijen nog lang geen gemeengoed was geworden. Minderhoud zag echter direct de betekenis ervan in voor de bestudering van de bijenweide en het gedrag van de voedselzoekende werkbij hierin. Deze problemen hebben hem niet meer losgelaten.

In 1939 dus, na de „bijen-apostel” Giersbergen, de bezadigde, kritische Minderhoud! Wat zou men als docent van hem mogen verwachten? Zou na de natuurminnaar Giersbergen een man komen met uitsluitend oog voor de bijenteelt als bedrijf? Al spoedig bleek deze vrees ongegrond. In het lesprogramma van de tweejarige cursus, die Minderhoud placht te geven, vinden we in het eerste jaar de bijenteelt in de meer strikte zin: de voor iedereen noodzakelijke basis van bouw, levenswijze, methoden en materialen. In het tweede jaar echter kon de docent zijn wetenschappelijke vleugels uitslaan en kwamen allerlei biologisch interessante hoofdstukken als oriëntatie, nestbouw en bloembestuiving (waarbij ook terdege aandacht werd gegeven aan wesp, hommels en solitaire bijen). Voor deze onderwerpen koesterde Minderhoud een diepe belangstelling, en hoewel hij over zijn waarnemingen weinig publiceerde (wie weet, wat hij, eenmaal gepensioneerd, voor ons in de pen heeft?) weet een ieder die hem kent, hoe hij jaarlijks trouw en systematisch waarnemingen deed aan hommelskoninginnen, broedverzorgende *Osmia*'s en dat zelfs de geduchte Hoor-naarwesp niet veilig was voor zijn speurzinn.

Iets moderns is voor Minderhoud niet noodzakelijkerwijs

iets goeds; zo kon het gebeuren, dat de korfteelt in Minderhoud een warm pleitbezorger vond. Wanneer men echter zou denken, dat alleen een zeker conservatisme hierbij een rol speelt, zou men zich naar mijn overtuiging sterk vergissen. Trouw aan het goede, dat in het betere soms zijn vijand ziet, gecombineerd met een sterk ontwikkeld gevoel voor het landelijke en een grote eerbied voor datgene, wat historisch is gegroeid, ze behoren alle tot het geestelijk klimaat van Minderhoud. Zij, die in de jaren 1939—1959 zijn colleges hebben gevolgd (en dat waren in hoofdzaak studenten met hoofdvak Tuinbouwplantenteelt, misschien geïnspireerd door het voorbeeld van de bijenhoudende prof. Sprenger) behouden de herinnering aan een systematisch en belezen docent en degelijk vakman.

De bijenteelt wordt in Nederland nog slechts uitgeoefend als nevenbedrijf en dit is, zoals men weet, nog eufemistisch uitgedrukt. De meeste imkers zijn hetzij liefhebbers, hetzij fruittelers, die hun bijen houden om het bestuivingsrisico te dekken.

In verband hiermee werden de colleges van Minderhoud dan ook in hoofdzaak gevolgd door de echte liefhebbers; door hen, die reeds gegrepen waren door de waarden en mysteries van de bijenteelt. Hen bond geen enkele verplichting; ze kwamen alleen uit pure interesse.

Het moet voor Minderhoud wel een genoegen zijn te kunnen terugdenken aan de uren, in zulk stimulerend gezelschap doorgebracht!

51e HONING-, WAS- EN BIJENMARKT te Eerbeek op zaterdag 26 september

Onze jubileummarkt ligt al bijna een jaar achter ons en we zijn weer druk bezig met het organiseren van de 51e markt.

In het afgelopen voorjaar en tijdens een gedeelte van de zomer is de honingdracht overvloedig geweest. Wat de heide gaat doen, zullen we moeten afwachten.

In elk geval kunnen we op een behoorlijke honingaanzoek rekenen en we zullen dan ook ons best doen zoveel mogelijk bekendheid aan de markt te geven.

Misschien doen we, evenals verleden jaar, weer een beroep op de aanvoerders voor het toevoeren van honing voor een gratis verloting. Mochten we deze weer inlassen, dan zullen we de aanvoerders van honing hiervan tijdig op de hoogte brengen.

Evenals verleden jaar zouden we graag van te voren weten, hoeveel aanvoerders er komen. Bent u van plan met honing of bijenvolken aan de markt te komen, geef dit dan s.v.p. even op aan ondergetekende.

U ontvangt dan gratis een programma, waarop tevens het reglement voor de deelname aan de keuring staat vermeld.

Ook andere belangstellenden zenden we op verzoek gaarne het programma toe, maar dan s.v.p. tijdig aanvragen.

Graag wensen wij u een prettige en goede markt toe en tot ziens in Eerbeek op zaterdag 26 september.

Namens het bestuur
van de afd. Eerbeek:
A. H. VERBEEK,
Jan Mankesstr. 36, Eerbeek

VOLGEND JAAR WEER KOOLZAADLIJSTEN

Het hoofdbestuur heeft het Centraal Bureau voor de Statistiek verzocht in de landbouwtelling van december het koolzaad weer op te nemen. Dit is overeenkomstig de op de Algemene Vergadering gedane toezegging. Tot ons genoegen kunnen we berichten dat dit verzoek thans is ingewilligd.

In het voorjaar kunnen onze leden in het Groentje weer de bekende opgaaf van het uitgezaaide koolzaad per gemeente tegemoet zien.

Catalogus voor Pijprokers

INLEIDING

„Er zijn evenveel typen tabak als er mensen zijn” heeft een groot tabakskenner gezegd. Inderdaad... er is sportieve tabak... en er is tabak om aandachtig weg te blazen boven een goed glas wijn... er is pittige mixture (voor de pijp met kleine kop)... en er is de klassieke baai voor de rustige roker (in zijn daagse pijp met grote kop)...

Het aantal merken is momenteel echter te groot en te onduidelijk geworden. Wij willen U daarom deze Catalogus van Pijptabak voorleggen: een Selectie van een aantal van de beste en meest constante pijptabakken, die nu in Nederland verkrijgbaar zijn, en wij willen u iets vertellen over de aard en samenstelling daarvan.

Doe uw vondst op uw gemak en... weloverwogen.

SCHIPPERS - individuele smaak

Geheel afwijkend van alle andere bekende mélanges (nl. door gebruik van bepaalde oosterse kruiden i.p.v. saus) zijn smaak en geur van de „Schipperstabak”. Rook deze zeer kruidige tabak langzaam in een middelgrote pijp, waarbij het unieke aroma het best tot zijn recht komt. Bevalt de zachte smaak u - dan bent u o.a. in gezelschap van veel Zwitsers en Luxemburgers. In plastic tipper 95 ct.

TROOST - rijp en rustig

Troost is een der meest beroemde en constante merken in Nederland, maar ook ver overzee, b.v. in de U.S.A. geliefd en bekend geworden. De tabak is rijp en rustig van smaak, beslist zacht op de tong, bevat veel White Burley en Maryland, „married” (zoals de mélangeur zegt) met geurige typen echte Java en Sumatra. Troost trekt prettig in elke pijp. Verpakt in de beroemde tapse pakjes, baai 80 ct, krul 90 ct.

TABA - milde heerenbaai

Het lichte, frisse aroma van deze milde heerenbaai berust op een zeer zorgvuldige menging van 18 verschillende tabakstypen. Taba bevat o.m. Burley, Maryland en de authentieke „herderstabakken” uit Zuid-Amerika zoals Rio Grande en Paraguay. Verpakt in handzame (witte) tipper f. 1.-.

POORTERS - cigarro leaf

Edel als 'n oude bourgognewijn, samengesteld uit de beste tabakken van Java en Sumatra, van Havana en Braziel. Evenals wijn moeten zij langzaam rijp worden - „agen” - om daarna, op beproefde wijze te worden gemengd, gekorven en geëest totdat de tabak „knispert” in de hand van de mélangeur. Een bijzonderheid is dat deze tabak moet kunnen blijven „ademen” en daarom uitsluitend in papier (of hout) kan worden verpakt. f 1,40, en f 1,-.

ALBION - English mixture

De echte Engelse mixture heeft het aroma van reizen over de zeven zeeën en thuishomen bij een knappend houtvuur... Albion-mixture geeft met ieder trekje een nieuwe smaak doordat het vuur a.h.w. van blad naar blaadje trekt. Albion-tabak is koel en slow-burning, wordt strikt naar geheim oud-Engels recept gesausd en gemélangeerd uit o.m. zuivere Virginia's. In de originele blauwe buidel-tjes, met praktische roll-top sluiting f. 1.-.

De imker en zijn bijen

Oudejaarsavond

Met een zeker heimwee hebben we het koren weer zien maaien, de guldenroede (*Solidago*) en dahlia's in bloei zien komen; allemaal tekenen die ons er op wijzen dat de zomer op zijn eind loopt.

Wij imkers hebben in deze tijd, half augustus, toch nog hoop op een zomers feest voor onze bijen, de hei! Die raadselachtige hei, je weet nooit wat hij zal doen, je hoopt ieder jaar, maar vele jaren tevergeefs. En dan plotseling, zonder overgang, met of zonder heidehoning, houdt het bijenjaar op, we zijn dus aan de oudejaarsavond.

We moeten onze bijen klaar gaan maken om hen twee seizoenen aan hun lot over te laten, nl. de herfst en de winter.

Twee seizoenen hebben ze voor ons gewerkt, hebben wij er vreugde aan beleefd. Nu is het onze beurt hen zó te verzorgen, dat zij hun lange vakantie onbezorgd kunnen doorbrengen.

Vakantie is, zelfs als je het sober aanlegt, vrij duur. De bijen doen het gelukkig zo sober mogelijk, ze piknikken. Geef ze voldoende mondvoorraad mee en niet zó, dat je met Sinterklaas de Sint nog met borstplaat moet laten rijden.

Inwinteren is zeer eenvoudig en toch zeer belangrijk. We zullen nog eens in een paar punten een overzicht geven van wat er zoal bij komt kijken.

Vorbereiding

1. Bestel tijdig suiker, niet te krap. Je loopt het risico dat je 40 kg weggooit, terwijl je met 50 kg zeker speelt.

2. Zoek de volken secuur uit. Sterkte, moerechtheid, eigenschappen.
3. Haal overtollige raten uit de kasten. 6 à 7 ramen is voldoende om een flink volk in te winteren. Vul de lege ruimten* aan met blokken of blinde raampjes (sluitraampjes).

Voeren

1. Los de suiker op met heet water. Met koud water gaat het ook, maar het duurt langer. Neem 2 delen suiker tegen een deel water.
2. Voer alle volken tegelijk, het vermindert de kans op roverij.
3. Zorg er voor dat er geen lekken- de voerapparaten bij zijn! Ook geen kleine lekjes! Gebruik alleen toestellen met flinke inhoud (zie het boekje over de Aalster methode met vele afbeeldingen).
4. Maak niet meer suiker aan dan je in één keer nodig hebt. Dit geeft minder kans op roven. Bovendien blijft opgeloste suiker maar beperkte tijd goed.
5. Geef het voer bij voorkeur tegen de avond.
6. Werk niet in de bijen als je aan het voeren bent.
7. Controleer van tijd tot tijd of de bijen het voer opnemen. Een volk dat niet opneemt, is niet in orde. Soms kunnen de bijen niet opnemen, omdat de gaatjes van het apparaat verstopt zijn, de spleet dicht zit e.d.
8. Als je denkt dat er voldoende voer is, controleer dan nog even de voorraad gedekseld voer. 1 dm² aan beide zijden verzegeld

voer weegt 1 pond. 20 pond is veilig voor de strengste en langste winter. 16 pond is in die gevallen riskant. Alleen als u tot de hazardspelers behoort, zit daar muziek in!

9. Zorg er voor dat u met het voeren klaar bent uiterlijk half september. Het voer wordt dan keurig verzegeld en loopt geen risico te bederven.

Nazorg

1. Maak de voerbakken onmiddellijk schoon.
2. Sorteert de ramen. Oude en kapotte raten worden opgestuurd naar het Bijenhuis. De overige ramen worden opgeborgen met anti-wasmot (paradichloorbenzol). Kijk er in de kerstvakantie nog eens naar!
3. Als de vlieggaten in uw kasten hoger zijn dan potlooddikte, moet u er in november een stukje moerrooster voor zetten. De muizen hebben dan veel werk vóór ze binnen kunnen.

Wanneer u de genoemde punten in acht neemt, kan er niet veel onprettigs gebeuren in de winter. Natuurlijk let je op mezen en andere beroemde vogels in de winter, evenals op de geheimzinnig schurende tak en klepperende deur van de hal. Na een zware storm zal ieder rechtgeaard imker eens even langs zijn volken lopen.

Op een goede inwintering bestaat meer kans dan op een goede heide-dracht. Voor beide echter goed succes gewenst!

Tilburg

H. van Gool

Voor onze DOE-HET-ZELVERS

Werktekening zesraamskastje: blz. 82 e.v. van het Groentje van mei 1956.

Werktekening spaarkast: Verkrijgbaar bij de rijksbijenteeltconsulent ir. J. Mommers, Bredaseweg 304, Tilburg. Men dient de kosten ad 50 cent over te schrijven op diens giro 423459. Geen postzegels zenden.

Werktekening genormaliseerde simplexkast: Het zgn. „Normaalblad” is bij het Bijenhuis verkrijgbaar voor f 4,50.

Werktekening bevruchtigingskastje Lohuis: blz. 197 van het Groentje van december 1952 en blz. 77 meinummer 1959.

Zelf een waspers maken: Groentje november 1952, blz. 169.

Zelf een zonnewassmelter maken: Groentje november 1953, blz. 165 e.v. Foto's met volledige beschrijving in het Groentje van april 1956, blz. 57 e.v.

Werktekening observatiekast: Groentje december 1958, blz. 202 e.v.

Beitsen en schilderen van bijenkasten: Handleiding gratis bij het Bijenhuis te Wageningen verkrijgbaar.

Inzetten van kunstraat: idem.

Als men zelf het bewuste nummer van het Groentje niet bezit is er wel een lid van de afdeling, die het heeft. Anders kan men het gratis lenen uit onze bibliotheek. Men schrijve dan rechtstreeks aan: Bibliotheek Landbouwhogeschool, afd. bibliotheek der Ver. v. Bijenteelt, Generaal Foulkesweg 1 te Wageningen. De geleende jaargang wordt franco toegezonden en moet franco worden teruggezonden. Dit geldt ook voor de boeken, waarvan een catalogus voor 40 cent per postwissel (géén giro en géén postzegels!) aan hetzelfde adres kan worden aangevraagd. De uitleentermijn is 3 weken; heeft men het geleende langer nodig, dan tegen het einde van de uitleentermijn verlenging vragen.

uit de Jaagkiepers

Praktisch Imker

Dit kan men worden door het behalen van het diploma Praktisch Imker, dat door onze vereniging wordt uitgereikt na voldaan te hebben aan een examen, waartoe een commissie is samengesteld en dat onder toezicht staat van het consulentenschap voor bijenteelt.

Het was op de H.B.-vergadering van 7 mei 1947 toen de toenmalige secretaris met een ontwerp-programma voor dit diploma verscheen; dit vinden we afgedrukt in het juni-nummer 1947 van ons Groentje. Men moest o.a. twee jaar lid van onze vereniging zijn geweest en minstens twee jaar tien bijenvolken (in kast of korf) zelf hebben behandeld. Het examengeld was tien gulden.

In 1948 werd het eerste examen gehouden. In de examencommissie zat o.a. het H.B.-lid A. S. Planting, die nog steeds daarin zitting heeft, terwijl de heer J. H. Rüger, die thans lid is, bij het eerste examen plaatsvervangend lid was.

In het eerste jaar was er wel belangstelling: 13 kandidaten, waarvan er één werd afgewezen. Daarna verflauwde de belangstelling: in 1949 behaalden 3 en in 1951 één imker het begeerde diploma, terwijl over de andere jaren tot 1954 geen berichten in het jaarverslag van de secretaris in het Groentje voorkomen.

Het diploma was alleen een bewijs dat men de gevraagde theoretische en praktische kennis had, dus dat men een goed imker was, maar gaf verder geen voordelen. Dit werd in 1954 anders.

Verskillende afdelingen konden geen cursussen houden wegens gebrek aan bevoegde leerkrachten. De afdeling Hilversum diende daarom begin 1954 een voorstel in voor de algemene vergadering, waarin verzocht werd dat het H.B. maatregelen zou zoeken, om hierin te voorzien.

In het pre-advies deelde het H.B. mede, dat het reeds hiermede bezig was en in het maartnummer 1954 kon het de mededeling doen, dat de minister van landbouw had goedgevonden, dat de houder van het diploma Praktisch Imker cursussen, voor beginners, die met rijkssubsidie werden gehouden, mocht geven.

Het examen moet daartoe onder toezicht van de rijksconsulenten voor bijenteelt worden gehouden.

In genoemd blad vinden we het gewijzigde programma: thans is er alleen sprake van kasten, geen eis van lidmaatschap of aantal volken wordt genoemd. Ineens was er grote belangstelling. In 1954 meldden zich 38 kandidaten, onder wie twee dames. Het merendeel van hen had de eisen onderschat: slechts twaalf heren en de beide dames slaagden.

Om toekomstige kandidaten voor te bereiden plaatste de redactie in de loop van 1954/55 enige zeer lezenswaardige verslagen van hetgeen er zo al gevraagd werd, benevens de foto's van examinatoren. De commissie bestaat van 1954 af nog uit dezelfde leden.

De genoemde artikelen schijnen succes te hebben gehad, want in 1955 slaagden 20 van de 29 kandidaten, in 1956 alle negen, in 1957 5 van de tien en in 1958 alle twaalf. In dit jaar waren er slechts 5 liefhebbers waarvan er één werd afgewezen.

De belangstelling neemt dus weer af, hetgeen jammer is. Sinds 1954 hebben wel 50 bijenhouders het diploma verkregen, maar aangenomen mag worden dat een verdere uitbreiding van het aantal bevoegde cursusleiders zeer gewenst is. Het leiden van een cursus geeft gelukkig voordeel, maar de erkenning van bekwaamheid als Praktisch Imker door het behalen van het diploma zal ook veel voldoening geven. Jékavé was in de gelegenheid een gedeelte van het examen dit jaar bij te wonen. Examenkoorts behoef men niet te hebben, de examinatoren zijn bezadigde imkers. Men zal enige theoretische kennis moeten opdoen maar dat kan geen bezwaar opleveren. Lees de genoemde artikelen in het M. S. van 1954/55 eens na. Het zal dan waarachtig wel gaan.

Overgevoeligheid bij bijensteken

Naar aanleiding van de vraag nr. 30 — bijensteken — in het Groentje van juli het volgende uit Gleanings 1959/5, wellicht dat dit van nut kan zijn:

Een bijenhouder, die 20 jaren bijen gehouden had, werd na eens geducht gestoken te zijn, overgevoelig niet alleen voor steken, maar voor alles wat met bijen verband hield, zoals de geur van pas geslingerde honing, het smelten van was, ledige ramen, het afkrabben van propolis uit ledige kasten. Dit alles veroorzaakte bij hem kortademigheid en daardoor slapeloosheid. Hij moest zijn bijen wegdoen en kon zelfs niet in een magazijn van bijenteelt-artikelen vertoeven.

Hij heeft verschillende geneesmiddelen geprobeerd, maar deze gaven slechts verlichting, geen genezing. De geur van een bijenkast op 50 voet afstand van zijn slaapkamerraam hield hem wakker. Hij deed zijn bijen dus weg, maar hij mist zijn bijen.

Twee jaar hierna nam hij een theelepeltje honing op een stuk brood met het oude gevolg: kortademig en die nacht niet slapen.

Hij waarschuwt bijenhouders op te passen voor onnodige steken en vraagt of iemand hem raad kan geven.

De redactie van Gleanings antwoordt hierop:

In de meeste gevallen is er een afdoende remedie, soms door injecties van stof, gemaakt van bijenlichamen. Elke geneesheer kan zo'n middel bekomen met volledige instructies van de Hollister Stier Laboratories 2031 N 63rd St PO Box 4520 Philadelphia 31 Pennsylvania.

Stuifmeel oogsten

De Franse schrijver Alain Caillas,

die veel geschreven heeft over het Koninklijk voedsel, heeft weer een nieuw boek laten verschijnen. Ditmaal heeft het tot titel: Stuijmeel, zijn oogst en gebruik. Het bevat 100 bladzijden met vele tekeningen en foto's.

De redactie van het blad Abeilles et Fleurs (Bijen en bloemen) verwacht dat het boek in een behoefte zal voorzien, daar steeds meer bijenhouders zich op de oogst van stuijmeel gaan toeleggen, daar het gebruik hiervan steeds toeneemt. Caillass heeft ook weer een nieuw woord uitgevonden: nl. Polliniculteurs. Dat zijn bijenhouders (apiculteurs) die zich op het winnen van stuijmeel (pollen) toeleggen.

Ook in ons land zal er zeker belangstelling voor stuijmeel komen. Een firma zou dit in tabletvorm voor menselijk gebruik in de handel willen brengen. De grondstof zal hiervoor uit het buitenland moeten worden ingevoerd, tenzij de Nederlandse imkers zelf aan de vraag zullen kunnen voldoen.

Duits oordeel over onze honing.

In februari jl. hebben we een brief opgenomen van de Duitse Imkermeister H. Meyer inzake de Euro-markt. De heer Meyer heeft deze zaak ook behandeld in de Rheinische Bienenzeitung 1959/3 en hierin lezen we het volgende:

De Hollandse honing is goed, wij zullen het misschien zelfs beleven, dat deze honing in het Hollandse eenheidsglas (honingbokalen genoemd) ingevoerd zal worden. En waarschijnlijk zou er geen groot verschil vast te stellen zijn in de vraag der consumenten als Duitse en Hollandse honing naast elkaar in een winkel staan.

Ongelukkig kan het Hollandse glas slechts 450 gram bevatten, dus 10% minder dan het Duitse eenheidsglas.

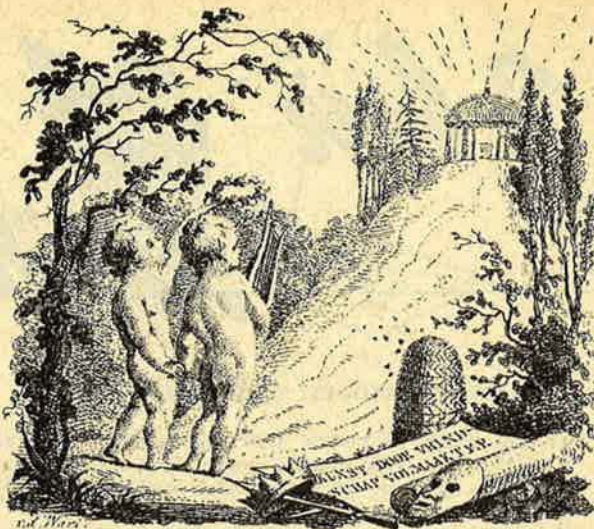
Honingprijzen in Zwitserland.

In Zwitserland is men bang voor de import van honing. Slechts met de

Bij de tekeningen

Het Franse blad Gazette Apicole brengt enveloppen in de handel, waarop bijgaande reclame voor honing: 1 kg honing = 3 kg vlees = 12 kg peulvruchten.

Eet daarom honing. De tweede tekening is uit ons archief. Wat de bijenkorf bij dit zinnebeeldig prentje te maken heeft, is mij niet recht duidelijk. Het opschrift op het papier luidt: Kunst door vriendschap volmaakter.

kwaliteit kan men concurreren. In de afgelopen winter was er zeer veel invoer, dit mede onder de invloed van de vermindering van de invoerrechten met 50%.

In december 1958 is de prijs van Mexicaanse honing een stuk gezakt, deze wordt thans voor \$ 18 per 100 kg aangeboden, hetgeen neerkomt op Fr. 2.40 per kg te Basel vrijgemaakt en deze prijs kan gezien de vermindering der rechten nog teruglopen tot Fr. 1.70.

De prijzen voor Zwitserse honing zijn thans onverpakt netto aan de groothandel — niet franco Fr. 6.50, detailhandel Fr. 7.— en consumenten Fr. 8.—. (Schw. Bzt. 1959/6).

Drijfvoer

In Imkerfreund 1959/4 vinden we van de hand van dr. K. Weisz te Erlangen een groot artikel over drijfvoer.

Hij geeft dit de bijen in deegvorm en zegt dat men ook het nodige eiwit moet geven, waartoe het volgende recept: 1 deel sojameel, 1 deel poedersuiker, 1½ deel honing. In plaats van sojameel kan men een zelfde hoeveelheid magere melkpoeder geven, dit zou volgens het bijenteelt-instituut te Wenen goed voldoen.

En volgens een brief die de abt Theodemar aan Karel de Grote (768-814) schreef gebruikte hij ook drijfvoer, niet voor bijen maar voor zijn monniken. Het is mijn gewoonte, liet hij weten, mijn religieuzen fruit te geven en als zij moeten hooien, krijgen zij honingdrank. (Gazette Apicole 1959/1).

De heide-dracht.

Als u deze Jaagkieps leest, is de heide-dracht bijna afgelopen. Ik geloof niet dat deze goed zal zijn geweest, gezien de droge maanden mei, juni en juli. In Beeworld 1959/5 vinden we een uit het Duitse Bienenblatt Bundesgebiet overgenomen artikel van K. Heidermann: „Heide-dracht, ein undefinierbarer Faktor”. Volgens de schrijver zijn een natte mei en juni zeer bevorderlijk voor

de heide, een droge periode in deze tijd is slecht voor de ontplooiing der bloemen. Een overzicht wordt gegeven over goede en slechte heidejaren van 1803 tot 1934: van deze 130 jaren waren er 26 zeer goed, 38 goed, 42 middelmatig en 24 slecht. Over het geheel waren de oogsten geringer na 1890, hetgeen toegeschreven wordt aan het gebruik van kunstmest en het voortdurend in cultuur brengen van heidegronden. Waren er van 1803 tot 1890 23 zeer goede en 29 goede jaren, van 1891 tot 1934 waren de getallen slechts 3 resp. 9.

Ook schijnt het een slechte invloed te hebben uitgeoefend, dat men de heide-bij gekruist heeft (omstreeks 1900) met Krainers en Italianen voor bloedverversing. En in de Nord-Westdeutsche Bzt 1959/3 vertelt K. Koch over de bijenteelt op de Lüneburgerheide dat volgens een oude overlevering maart minstens 9 zomerse dagen moet geven. De ervaren Heidjer (heide-imker) heeft daarbij de waarneming gedaan dat het aantal zomerse dagen in maart gelijk is aan het aantal vliegdagen tijdens de heidedracht.

Verder nog: Voor de ontwikkeling van een volk in het voorjaar is het reizen ermee van groot voordeel. De bijen worden dan geducht door elkander geschud, zuigen zich vol en ontplooiën daarbij een grote activiteit. De Heidjers die in het voorjaar niet reizen, laadden hun korven op de kruiwagen en kruiden hiermede een half uur over de hobbelige keien van de hof. 's Avonds kregen deze volken dan een flinke portie voedsel en het resultaat was gelijk aan het reizen.

Ons H.B. actief voor de schooljeugd

In Kijk Uit Klassekrant voor Nederland, van 5 juni 1959, vinden we een tiental fraaie foto's met beschrijving over de bijen, volgens dit blad werden deze door onze vereniging afgestaan. Het is een mooie reclame onder de jeugd.

Jékavé

De natuur thuis

Van 3 tot 6 september houden onze afdeling Velsen, de aquariumvereniging, de volièrevereniging, de modelbouwclub, de tuinbouwstudieclub, de fotokring Velsen e.a. een tentoonstelling „De natuur thuis”. Voorzitter is ons lid, de heer J. G. Nolst Trenité, en in het bestuur zit o.a. de secretaris onzer afdeling, de heer J. G. Koning, die in de IJmuider Courant een serie belangwekkende artikelen schreef over bijen, als voorbereiding voor deze tentoonstelling. Ter navolging door andere afdelingen warm aanbevolen en Velsen: hulde en succes!

GENEESMIDDEL VOOR BIJENSTEEKEN

In het laatste Groentje komt vraag 30 voor, waarin F. v. d. H. te B. vraagt: weet u mogelijk een middel bij welks gebruik de gevaarlijke gevolgen van bijensteken vervallen?

Ik kan u mededelen, dat sedert enkele jaren de bekende Farbwerke Hoechst te Frankfurt (Main) zulk een middel in de handel brengt onder de naam „Avil”. Op doktersrecept kreeg ik een tube, die toen 4.05 DM kostte. Thans is het ook in Nederland verkrijgbaar in de apotheken voor f 2,37.

Verder kan ik u mededelen, dat bij mij de uitwerking van Avil opvallend goed was. Toen ik op een keer een 30-tal bijensteken op één middag had gekregen, was een half tablet voldoende om het bijengif volledig te neutraliseren.

Misschien vindt de huisarts van F. v. d. H. te B. na kennisname van deze gegevens aanleiding het middel ook eens te proberen, waarom ik u verzoek e.e.a. door de willen geven.

DEN HAAG

C. L. WISSE

HET SUIKERPROBLEEM

Ik zat zo eens te peinzen over de bijen en wat daar zoal bij hoort, vooral de oorzaken van het steeds meer teruglopen van het aantal imkers, het aantal volken en dus ook onzer mooie vereniging. Natuurlijk heeft het niet veel zin daar nog over te praten, we weten allen wel hoe het er uit ziet met inkrimping bijenweide, spuitgevaaren enz.

Ook het steeds hoger worden van de suikerprijs doet velen afschrikken. Gelukkig dat we tenminste enige steun genieten in de vorm van de zgn. bijensuiker. Nu zie ik die hele steun als een allerzotste instelling. Door hoofdbestuur, plaatselijke besturen en leden moet een hele berg werk en papier verzet worden om die zaak voor elkaar te krijgen. De leden wel het minst door het invullen van vragenlijst-bestelkaart. Vullen ze die gewetensvol in, dan is hun bedrijfje telkens in gevaar door het niet aanwezig zijn van de benodigde suiker op het juiste moment. Alle afdelingen sukkelen met te late bestellingen, nabestellingen enz. Wat een narigheden, ergernissen en schade! En wat een beslommeringen ook in Wageningen. En dat alles om onze bijen ieder jaar enige kg giftige suiker toe te stoppen en de baas op die manier een paar gulden subsidie. Vergeef me, maar ik zie het als een zotte vertoning. Waarom geeft men ons die paar gulden subsidie niet à contant? Natuurlijk via vereniging en na controle. Ik denk dat een paar bestuursleden dat minstens even graag zouden doen als nu die hele suikerrompslomp opknappen. Vrees voor misbruik? Onzin! Ook nu is controle noodzakelijk en ontduiken mogelijk. Als men voor en tegen eens onbevangen wil bekijken lijkt mij de keuze niet zo moeilijk. Laten we er voor zorgen zo spoedig mogelijk van die hele suiker-affairemisère af te komen en door een normale kleine toelage per volk te redden wat er te redden is. Laat men dit eens overwegen en indien nodig of mogelijk ontzenuwen.

MIDDELBURG

J. v. d. HULST.

METHODE VAN DEN BRINK

Ik heb met genoegen de beide artikelen over de methode Van den Brink gelezen. Daaruit valt wel op te maken, dat de heer Van den Brink koninginneroosters gebruikt. Ik vermoed dat de bijen enkel op ramen van broedkamerformaat gehouden worden, want ik lees nergens over honingkamerramen en ook niet over het maximum aantal raten. Mogelijk kunt u dat nog in het volgende nummer toelichten.

AMSTERDAM

N. H. VAN ZUTVENT Jr.

NASCHRIFT

De bijen gaan eerst naar de boomgaarden in de Betuwe. Daar worden ze klaargemaakt voor de polder. De kasten zijn dubbelwandige simplexkasten; er worden twee broedbakken op elkaar geplaatst, daarna het rooster en dan de honingkamer, dus het aantal raten is: 20 broedramen en 10 honingkamerramen.

A. T. van den Brink

EENVOUD, KENMERK VAN HET WARE

las ik dezer dagen in een krant in het zuiden van het land en daarachter stond: „geldt ook voor de duivensport”. Mede omdat deze tak van sport zo dikwijls in ons maandschrift wordt genoemd als voorbeeld, trok dit artikel mijn aandacht. Het ging over een bezoek aan een succesvol vlieger en men wilde „zijn geheimen” te weten komen, om ook dat peil te bereiken.

En dit was dan de eerste voorwaarde daarvoor: „We kunnen eerst werkelijk „melker” worden als we een duif in ons hart hebben en duiven zouden houden zelfs als we er nooit mee konden spelen”.

Verder een gewone melker, zoals allemaal, die duiven houdt op een manier, zoals we het allemaal kunnen doen. Daarom moeten ook successen kunnen worden geboekt als hij al jarenlang doet.

En daarna kwam de volgende voorwaarde: „Als we de sport maar niet te ingewikkeld maken; ook hier is eenvoud het kenmerk van het ware!”

Kijk, dacht ik, als we ons nu in meerdere aangelegenheden aan deze liefhebbers spiegelen, dan ook dit ter harte nemen. Daar zit voor ons misschien ook iets in!

P. W. TAVENIER

BEDRIJFSMETHODE. — MIEREN

Naar aanleiding van het schrijven in het Maandschrift, ook mijn ervaring.

Toen ik 14 jaar was en met bijen begon, kreeg ik een zwerm van een familielid cadeau en ik vond er ook een, dus dadelijk twee. Een kennis van me zei: ik neem ze volgend jaar mee naar het koolzaad, maar dan moet ge meegaan en zwermen afkloppen, dan krijgt ge er vier terug. Van losse bouw wilde mijn vriend niets weten. De bond werd opgericht en wij kregen goedkope suiker; de bijen die wij over hadden gingen toen veel naar Duitsland.

Ik was nieuwsgierig naar losse bouw en kocht eerst een boogkorf, maar die beviel mij niet. 2 kasten werden gekocht, maar de volgende zomer, toen ze zwermrijp werden, wat moest ik er mee beginnen, want ik wist er niets van. Maar ik vroeg een kennis, die altijd met losse bouw werkte. Hij zei: ge neemt de koningin er uit en na 9 of 10 dagen krijgt u dan de middelzwerm met jonge koninginnen. Die plaatst ge een paar dagen vóór de kast. Uit de kast breekt u alle doppen weg. Dan doet ge het volk, dat er een paar dagen voor heeft gestaan, er weer op. Dat is voor u als beginneling het gemakkelijkst.

Dat doe ik nog altijd en ik heb altijd honing. Dan nog iets: er is in het Groentje geklaagd over rode bosmieren. Daar is een afdoende middel voor; als men kalk om de nesten strooit gaan ze er niet overheen en als men het in de nesten strooit, vertrekken ze.

S.

L. B.

(We danken ons 78-jarig lid gaarne voor dit schrijven. Red.).

VERSLAG

Bijen- en Honingmarkt

te Epe

woensdag 5 aug 1959

Om plm. 10 uur sprak de heer W. Groenewold zijn inleidend woord alvorens de markt officieel werd geopend. Hij kon toen reeds tot heel wat bezoekers zijn welkomstwoord richten, dat overigens in het bijzonder Wethouder H. Heering gold. Hij kon verder behalve de inzenders o.a. vertegenwoordigers van de N.C.R.V. en de Nederlandse Televisie Stichting begroeten en voorts de juryleden de heren H. G. Maagendans uit Arnhem, R. P. Groenveld, Wageningen, J. v. Aarst, Wageningen, H. J. v. Aanholt, Brummen, G. J. Pannekoek, Hoenderloo en W. Reezigt uit Vierhouten die hun werk nauwgezet hadden vervuld. Een speciaal woord van dank werd gericht aan de heer J. v. Aarst voor het vele werk verricht bij het vertonen van de films bij pensionbedrijven.

De heer Groenewold belichtte tevens de grote voedingswaarde van honing en hield een propagandistisch woord voor het imker worden, trachtende daarbij de bijensteken als een imkersvreugd te kunnen rekenen.

Wethouder Heering opende daarna de markt met een toespraak waarin hij de bezoekers erop wees, dat de markt meer van belang is dan men waarschijnlijk zou vermoeden. De markt brengt publiek en imkers nader tot elkaar en vestigt de aandacht op een goed en gezond artikel, dat helaas bij de huisvrouw nog niet zoveel bekendheid geniet als het verdient. Voor wie de markt niet zo zeer zakelijk bezien, is ze toch een interessant gebeuren, dat Epe nog meer in de algemene belangstelling plaatst.

Met een toepasselijk woord werd door de heer Groenewold de wethouder een flacon honing aangeboden, waarna de wethouder als dank onder veel vrolijkheid bekende, dat hij minder ingenomen zou zijn geweest met een uitnodiging om bijenzwermen te scheppen. Van bijen hield hij niet, van honing des te meer. Daarna werd de wethouder een bijenkap opgezet en kon hij zonder enige schroom worden rondgeleid tussen bijenvolken en honingkramen.

AANVOER :

11 inzenders zonden gezamenlijk in :
18 korven en 34 kasten,
17 inzenders zonden gezamenlijk in :
1862 fl. zomerhoning
270 fl. heidehoning
502 pond zomerraathoning.

Totaal 2634 pond (in 1958 1097 pond)
2 inzenders van imkersartikelen t.w. 't Bijenhuis uit Wageningen en H. T. v. Dam uit Jubbega. Verder waren er 2 observatiekasten.

VERKOOP EN PRIJZEN :

785 fl. voorjaars- en zomerhoning voor
f 1,50 tot f 1,75 per fl.
46 fl. heidehoning voor f 2,— tot f 2,25 per fl.
223 pond zomerraathoning voor
f 2,50 tot f 2,75 per pond

1054 totaal (in 1958 732 pond)
1 korf voor f 15,— en 3 kasten voor f 45,— per stuk.

RECLAME :

De afdelingsberichten in 't groentje en 't Bijennieuws hebben weer hun nut bewezen. Vele imkers uit andere plaatsen waren aanwezig. Inzenders uit Apeldoorn, Zutphen, Wijhe, Hengelo, enz. Ondanks het feit dat het weer niet bijzonder meewerkte is het bezoek aan de markt gunstig te noemen geweest. De geluidinstallatie zal daar niet vreemd aan zijn geweest. Toch meent de commissie dat er nog meer reclame moet worden gemaakt. Men denkt hier aan propaganda-avonden bij andere verenigingen in Epe. Meer reclame-borden. Zo had de commissie veel waardering voor het reclamebord dat door de afdelingslid de heer G. W. v. Coevorden is gemaakt. HULDE ! De pers, radio en televisie zijn

ons dit jaar zeer ter wille geweest. In vele dagbladen hebben berichten en uitvoerige verslagen van onze markt gestaan.

De radio zond dezelfde avond een aardige reportage uit, terwijl er op de televisie ook dezelfde avond iets van de markt te bezichtigen viel. In de commissietent werd een moeder inlichtingen gegeven omtrent het bijhouden en de verwachting is gerechtvaardigd dat haar zoon spoedig jeugdlied zal worden.

VERKOOP LOTEN :

Bij de vertoning van de filmen is de verkoop van loten tegengevallen. Gelukkig hebben verschillende leden veel loten verkocht, waarbij altijd weer onze secretaris de heer J. Pruijm voorop staat. Vrijwel ieder afdelingslid heeft er 10 stuks afgenomen. In totaal zijn er 1083 loten verkocht à f 0,25. Prijzen vielen op de No's: 621, 642, 659, 720, 748, 762, 790, 801, 843, 846, 857, 1019, 1059, 1065, 1080 en 1175 (imkersartikelen) en honing op de No's : 169, 163, 142, 208, 312, 365, 368, 406, 410, 420, 439, 455, 466, 495, 515, 533, 539, 564 en 573.

KEURING :

Door het grote aantal inzenders was de keuring voor de opening nog niet beëindigd. Vertraging werd ook ondervonden doordat leden die anders op de markt hielpen thans tevens inzender waren en dus niet in die mate mee konden helpen als verleden jaar. De volken waren in 't algemeen in goede conditie. De honing was van prima kwaliteit. Er waren zelfs 8 inzenders die 100 punten behaalden.

De prijzen werden door de jury als volgt toegekend :

Het beste korfvolk :

1e pr. T. de Wilde, Oene; 2e pr. J. v. Vembde, Epe; 3e pr. J. v. d. Wetering, Oene.

Het beste kastvolk :

1e pr. L. Buisman, Epe; 2e pr. P. v. Nieuwkerk, Epe; 3e pr. R. Riphagen, Oene.

Grootste aanvoer korven : G. Gorselink, Epe.

Grootste aanvoer kasten : G. Gorselink, Epe.

KLASSE 1 VLOEIBARE HONING :

1e prijs A (100 punten): J. v. d. Wetering, Oene; A. J. C. Smit, Apeldoorn; T. de Wilde, Oene; D. Jonkman, Wijhe; L. Altena, Zutphen; J. v. Straaten, Zutphen; J. Pruijm, Epe; W. Reezigt, Vierhouten.

1e prijs B (99 punten): R. Riphagen, Oene; P. v. Nieuwkerk, Epe; W. Groenewold, Epe.

1e prijs C (98 punten) : J. Bonhof, Epe; D. v. Praag, Epe.

3e prijs (96 punten): J. Bisschop, Apeldoorn.

KLASSE 2 GEKRISTALLISEERDE HONING :

1e prijs A. (100 punten): L. Altena, Zutphen.

KLASSE 3 HEIDEHONING (flacon)

1e prijs B. (99 punten): R. Riphagen, Oene; D. Jonkman, Wijhe.

1e prijs C. (98 punten): T. de Wilde, Oene.

2e prijs (97 punten): J. Bonhof, Epe; A. J. C. Smit, Apeldoorn.

KLASSE 4 RAATHONING

1e prijs B. (99 punten): A. J. C. Smit, Apeldoorn.

2e prijs (97 punten): D. Jonkman, Wijhe.

3e prijs (96 punten): J. Bisschop, Apeldoorn; L. Altena, Zutphen.

Voor de commissie :

W. GROENEWOLD, Ericaweg 5, EPE.

SLECHTE VRUCHTZETTING BIJ AARDBEIEN

Als uitwendige oorzaken van slechte zetting zijn te noemen: nachtvorst in de bloeitijd; beschadiging van de bloemen door parasieten; ongunstige omstandigheden tijdens de bloei, zoals guur weer; onvoldoende luchtbeweging en **bijenbezoek** bij de glasteelt door het te veel gesloten houden van de ramen; **onvoldoende bestuiving** in een te dicht gewas; een slechte structuur van de grond.

Uit: Landbouwdocumentatie 27 4 juli 1959.

Officiële mededelingen

NOTULEN ALGEMENE VERGADERING 30 MEI 1959

1. Opening

De openingsrede van de heer Vink is in het vorige nummer afgedrukt.

2. Voorstel Bilthoven

SOEST kan zich wat de éénmalige levering van suiker betreft, verenigen met het preadvies van het hoofdbestuur. Zou echter gaarne zien dat de mogelijkheid om naast gedenateerde suiker ook ongedenateerde te leveren wordt overwogen om te voorkomen dat men in de winkel blanke suiker gaat kopen. Dit laatste leidt er nl. gemakkelijk toe dat een lid, dat geen interesse heeft voor Maandschrift, verzekering enz., als lid gaat bedanken.

HILVERSUM vraagt zich af of alles bij de imkers om de suiker draait. Het ligt bij vele imkers heus niet aan de suikerprijs dat de resultaten bedroevend zijn. De goede imkers hebben doorgaans minder suiker nodig dan de slechte en de goede krijgen nochtans veel honing. Spr. vreest dat het verstrekken van blanke suiker naast gedenateerde ons niet uit de moeilijkheden helpt. Adviseert het hoofdbestuur om te proberen dat aan de imkers per volk een bepaalde hoeveelheid blanke suiker accijnsvrij wordt verstrekt, dan komen bovendien de kosten van denaturering te vervallen. De regering heeft daar geen nadeel van en de imkers veel voordeel en gemak.

APPELSCHA is van mening dat het verschil tussen de grossiersprijs van blanke suiker en de prijs van de gedenateerde suiker wel erg klein wordt.

ALMELO legt er de nadruk op dat het suikerprobleem vooral nijpend is voor de kleine imkers met 1 of 2 volken. Er zijn er bij, die neiging hebben om te bedanken en voor het geld dat anders voor het lidmaatschap wordt betaald, blanke suiker bij de winkelier te kopen.

BUSSUM: We leven in een overgangstijperk. We zijn langzamerhand geen organisatie van beroepsimkers meer, maar een organisatie van mensen die de bijenteelt beoefenen om er geestelijk beter van te worden. We houden bijna ondanks de soms mogelijk slechte uitkomsten. Het zwaartepunt komt hoe langer hoe meer te liggen op de culturele waarde van onze liefhebberij. Het hoofdbestuur kent de situatie en is actief.

BORCULO: De regering zal ons nimmer ongedenateerde suiker accijnsvrij willen verstrekken. Financiën wil nu eenmaal waarborgen.

SNEEK is sterk geporteerd voor éénmalige suikerlevering en wel in de herfst. Dit moet minder kosten met zich meebrengen. In 1949 mag dan éénmalige levering voor sommige imkers financieel bezwaarlijk zijn geweest, deze bezwaren zijn sedertdien zeker minder klemmend geworden. Het lijkt spr. nuttig dat door de vergadering tot uitdrukking wordt gebracht dat de suiker zo goedkoop mogelijk moet worden geleverd. De overheid, die zoveel geld uitteeft voor andere creatieve doeleinden, kan daaraan veel medewerking verlenen. Bovendien heeft de bijenteelt, in tegenstelling tot vele andere vormen van recreatie, nog een belangrijk economisch nut. Spreker is van mening dat de vergadering het hoofdbestuur krachtig moet steunen om in deze richting iets gedaan te krijgen.

SOEST meent dat het suikerprobleem van dien aard is, dat we er „suikerleden“ door kwijt raken en we moeten juist nu alle imkers voor onze vereniging zien te behouden. Dringt er nogmaals op aan om zowel blanke als gedenateerde suiker te leveren, doch is tegen levering in één keer.

VOORZITTER constateert dat Soest namens Bilthoven het eerste deel van het

voorstel heeft ingetrokken, maar Sneek heeft het daarna weer aan de orde gesteld en spr. heeft daartegen geen enkel bezwaar. Spr. kan de vergadering verzekeren dat de regering niet bereid is blanke suiker accijnsvrij te verstrekken; dat denkbeeld kunnen we dus wel uit ons hoofd zetten, hoe aantrekkelijk het mogelijk is. Wat éénmalige levering betreft: onze vereniging kan zich hier wel over uitspreken, maar het zou pas mogelijk zijn stappen in die richting te ondernemen als ook de zuidelijke bonden daarmee akkoord zouden gaan, want zo'n regeling moet voor het hele land gelden. Het verzoek zou dus van de Bedrijfsraad moeten uitgaan. Spreker zou echter gaarne de mening van de heren consulenten willen horen.

Dr. MINDERHOUD vreest dat bij éénmalige levering vele imkers te weinig zullen bestellen omdat de uitgave meens te groot is en dat ze dan in het voorjaar zonder suiker zullen zitten.

Ir. MOMMERS is het daarmee eens. HAARLEM dringt er op aan te onderzoeken of levering van blanke suiker met accijns mogelijk is.

SEUNNINGA ziet hier niet veel heil in. Als de vereniging blanke suiker koopt, betaalt ze daar net zoveel voor als een grossier in Haarlem of in Bilthoven en de vereniging zou voor de distributie over het gehele land extra kosten moeten maken. Een extra schakel kost nu eenmaal geld.

VOORZITTER krijgt uit de besprekingen de indruk dat er bij sommige leden de neiging bestaat om blanke suiker te betrekken rechtstreeks van de grossier ter plaatse. Organisatorisch is dit onjuist: deze leden leveren daardoor ook geen bijdrage aan de Bedrijfsraad en aan onze collectieve verzekering. Spr. is er echter van overtuigd dat dit incidentele gevallen zijn en dat het gros van de leden niet op deze onorganisatorische wijze zal handelen. Spr. meent dat we, gehoord de besprekingen en het advies van de consulenten van éénmalige suikerlevering kunnen afzien.

SNEEK gaat daarmee akkoord. VOORZITTER meent dat punt 2 van het voorstel Bilthoven in de praktijk onuitvoerbaar zal blijken te zijn.

SOEST geeft in overweging om toch te proberen naast gedenateerde suiker ook blanke suiker te leveren.

STIENSTRA (erelid) meent dat het gaat om een paar leden die mogelijk suiker bij de winkelier kopen en de meerdere kosten daarvan proberen te besparen door geen contributie meer te betalen. Maar deze enkeling moet toch bedenken dat hij zich niet alleen buiten onze gemeenschap stelt, maar dat hij geen Maandschrift meer krijgt en niet meer verzekerd is. En wij van onze kant moeten voor deze enkeling niet ons hele apparaat op de kop gaan zetten. We hebben een verzekering opgebouwd die de risico's overneemt die we zelf onmogelijk kunnen dragen. Spreker noemt een voorbeeld van door bijen doodgestoken vee, schade f 600,—. Maar behalve dat we de risico's gezamenlijk moeten dragen, mogen we ons ook niet onttrekken aan de verplichtingen die we als behoorlijke mensen hebben.

PATER ziet er niet zo veel bezwaar in dat de vereniging een paar ton blanke suiker koopt en voor de leden de mogelijkheid opent die via hun afdeling te betrekken, uiteraard in onaanbroken balen. De levering kan gelijk met de gedenateerde suiker aan de afdeling plaats hebben en ook op deze suiker kan de heffing voor de verzekering en de Bedrijfsraad worden geheven.

VAN DEN BERG: De afd. Heiloo heeft het voorstel van Bilthoven ondersteund en zij ziet er geen bezwaar in dat de imkers via de vereniging blanke suiker per baal kopen en die niet alleen voor de bijen maar ook in de huishouding gebruiken mits de prijs beneden de winkelprijs blijft. SOEST heeft hetzelfde gedacht, doch durfde het niet openlijk zeggen. AALTEEN werkt erg prettig samen met grossiers die honing kopen en suiker verkopen, maar heeft toch liever 15 goede leden dan 50 die in suiker willen gaan handelen.

VOORZITTER concludeert dat punt 1 van het voorstel afgevoerd is. Wat punt 2 betreft zegt spr. toe dat de Commissie afd. Handel de mogelijkheden nog eens zakelijk zal bekijken en daarbij rekening zal houden met het hier besprokene. Het punt kan dan volgend jaar opnieuw op de agenda worden opgenomen. Wat punt 3 betreft: het hoofdbestuur is

natuurlijk diligent en het zal elke mogelijkheid aangrijpen om tot verlaging van de suikerprijs te komen. Spr. kan mededelen dat het bestuur van de Bedrijfsraad binnenkort een bespreking met de nieuwe minister van Landbouw zal hebben en dat voor die bespreking, naast andere punten ook de suikerprijs weer op de agenda staat.

3. Wijziging huishoudelijk reglement.

Artikel 1

RENKUM meent dat in sub g de woorden „stichten en“ kunnen vervallen. (Als in deze notulen een artikel niet genoemd is, wil dat zeggen dat het zonder discussie is goedgekeurd.)

Artikel 3.

LEEUWARDEN: Alleen 'n afdelingsvergadering kan een afdeling rechtsgeldig opheffen. Spr. ziet het stellen van kandidaten voor het hoofdbestuur en het stemmen daarover ook als een handeling die rechtsgeldig moet zijn en meent dat dat ook tot de taak van de afdelingsvergadering behoort. Zou dat in art. 17 (oud) vermeld willen zien.

HOOG ZUTHEM merkt betreffende sub 5 op, dat de gelden van de op te heffen afdeling eigendom zijn van de leden der afdeling en niet van het hoofdbestuur. Vraagt: als er schulden zijn, betaalt het hoofdbestuur die dan ook?

MAAGENDANS wijst erop, dat het grondprincipe van onze statuten is dat men lid is van de vereniging en dat men als lid van de vereniging is ingedeeld bij een afdeling. Het komt echter een enkele maal voor dat een afdeling rechtspersoonlijkheid heeft en voor dat geval zou spr. de consequenties van sub 5 nog wel eens willen bekijken.

HOOG ZUTHEM vraagt of dit betekent dat het hoofdbestuur eventuele schulden van een afdeling voor zijn rekening neemt. VOORZITTER meent dat het heel gemakkelijk zou zijn een nadelig saldo te creëren en zegt nadere overweging door het hoofdbestuur toe.

BUSSUM: Dat een afdeling rechtspersoonlijkheid kan hebben is voor spreker nieuw. Wist op het gevaar van „potverteren“ als er van een op te heffen afdeling nog maar een paar leden over zijn.

OOSTBURG wijst erop dat sub 5 spreekt van „baten na liquidatie“ en niet „bij liquidatie“. Acht de voorgestelde redactie juist.

VOORZITTER zegt toe dat het hoofdbestuur de redactie van sub 5 opnieuw zal bestuderen. Op een later tijdstip van de vergadering krijgt het hoofdbestuur volmacht om sub 5 opnieuw te redigeren en de vergadering keurt deze nieuwe redactie bij voorbaat goed.

Artikel 16

LEEUWARDEN zou in sub 3 willen toevoegen „in vergadering bijeen“. Zoals de voorgestelde redactie is kan het bestuur zonder de leden er in te kennen kandidaten stellen.

VOORZITTER wijst erop dat 2 jaar geleden de thans voorgestelde redactie goedgekeurd is. Het houden van een afdelingsvergadering voor de kandidaatstelling is in vele gevallen moeilijk en het opnemen van de door Leeuwarden voorgestelde toevoeging zou betekenen dat vele afdelingen geen vergadering houden en daarmee het recht zouden missen om aan de kandidaatstelling deel te nemen. Men mag aannemen dat een afdelingsbestuur, dat door de leden gekozen is, ook het vertrouwen van de leden geniet en dan ziet spr. in het stellen van kandidaten door het afdelingsbestuur geen bezwaar. Afdelingen die dat wensen kunnen echter gerust voor dit doel een vergadering beleggen.

EIBERGEN voelt wel voor het voorstel van Leeuwarden; het voorkomt dat de leden achteraf bezwaren maken tegen een door het bestuur gedane kandidaatstelling.

MAAGENDANS vraagt of de toevoeging „nadat daartoe op de gebruikelijke wijze een vergadering is uitgeschreven“ voor allen aanvaardbaar is.

LEEUWARDEN kan daarmee akkoord gaan als wordt toegevoegd: „op de agenda waarvan het desbetreffende punt is vermeld.“

EERBEEK: Als men een bestuur kiest, moet men daar vertrouwen in hebben.

De leden komen niet alleen niet op zo'n vergadering, maar ze zijn meestal ook niet voldoende op de hoogte om te oordelen en verlaten zich daarvoor toch op het bestuur.

ROTTERDAM ontraadt het tussenvoorstel van de heer Maagendans. In een grote stadsafdeling kost een vergadering f 40,— tot f 45,— en op zo'n vergadering komt er niemand. Men jaagt de afdeling node-loos op kosten. In het verleden is deze kwestie in een bepaalde afdeling mogelijk wel eens niet helemaal correct behandeld maar dat mag geen reden zijn om alle afdelingen te binden.

SNEEK waardeert het tussenvoorstel van de heer Maagendans omdat het democratisch is. Ieder lid moet de mogelijkheid hebben zich over de kandidaatstelling uit te spreken.

DEN HAAG meent dat we bezig zijn te zoeken naar mogelijkheden die er niet zijn. Het afdelingsreglement bepaalt hoe zo'n besluit tot stand moet komen en daar hooven we hier niet over te praten.

HOOG ZUTHEM zou er geen bezwaar in zien de datum voor de kandidaatstelling een paar maanden op te schuiven en de daarmee verband houdende data eveneens, zodat de kandidaatstelling in de gewone jaarvergadering van de afdeling z'n beslag kan krijgen.

Nadat er nog enige compromisvoorstellen naar voren zijn gebracht, brengt de voorzitter de door het hoofdbestuur voorgestelde redactie in stemming. Er blijken 151 stemmen voor en 82 tegen dat voorstel te zijn uitgebracht en de voorgestelde redactie is dus aanvaard.

Artikel 27

NORG vraagt of de norm „20 afdelingen met minstens 80 stemmen" op dit ogenblik nog wel juist is.

VOORZITTER: Dat is moeilijk te zeggen, maar er moet een norm zijn en er moet ook wel enige reden zijn om een buitengewone algemene vergadering bijeen te roepen.

Na enige bespreking wordt de voorgestelde norm gehandhaafd. Met inachtneming van het bij art. 3 lid 5 vermelde wordt het huishoudelijk reglement vastgesteld als voorgesteld.

4. Aankoop filmapparaat.

HOOG ZUTHEM vraagt of het in eigen beheer maken van films goedkoper is; voorzitter bevestigt dit.

BEEKBERGEN is voor aankoop. Daartoe wordt met grote meerderheid bij handopsteken besloten.

5. Beleid hoofdbestuur.

WESTLAND zou gaarne zien dat het hoofdbestuur zich bezint op intensiever propaganda, meer ingesteld op het huidige publiek. Het voor propaganda uitgetrokken bedrag van f 1000,— is veel te laag en als men geen propaganda van betekenis maakt, raakt men in het vergeetboek. Dat wil niet zeggen dat propaganda altijd veel geld moet kosten. Als voorbeeld vermeldt spr. een artikel in een dagblad waarin onjuistheden werden gezegd over de taal van de bijen. Als we dat, b.v. door middel van een ingezonden stuk, rechtzetten, wordt in het volgende nummer van zo'n blad opnieuw de aandacht op de bijen gevestigd en dat kost niets. In zo'n wederwoord kan men de nodige propaganda voor het houden van bijen inlassen. Spr. noemt verschillende andere mogelijkheden om waardering bij het grote publiek te kweken. Maar daarnaast wil spr. het propagandabudget gaarne voor een aantal jaren zien vastgesteld en deskundige buitenstaanders kunnen dan mogelijk beter dan insiders beoordelen hoe dat geld het beste kan worden gebruikt.

Met waardering wordt gewag gemaakt van de auto van de heer Meijer waarop steeds een bijenkorf is bevestigd; dat trekt de aandacht. Een deelmatig klein plaatje op de fiets, brommer of auto kan een soortgelijk effect hebben.

VOORZITTER hoopt dat ieder lid in de toekomst meer dan voorheen als propagandist voor onze mooie hobby zal optreden. Daar een groter bedrag voor uit te trekken dan we doen is een moeilijke zaak. Het initiatief van afdeling Arnhem voor het jubileumfonds bracht veel minder op dan we hadden gehoopt en de bereidheid om geld voor dergelijke doel-

einden op te brengen is dan ook niet erg groot. Maar ieder persoonlijk kan al veel doen. Spr. wijst op de propaganda „eet melk met honing" die ons veel goed gedaan heeft en op de Landbouwtentoonstelling 1960 waaraan de Bedrijfsraad mogelijk zal kunnen deelnemen. Zegt gaarne toe dat het hoofdbestuur de mogelijkheden zal overwegen.

6. Rapport commissie nazien boeken.

Dit wordt goedgekeurd onder dank aan de accountant en de commissie.

7. Aanwijzing van de commissie voor 1959

Aangewezen worden de afdelingen Baarn en Beekbergen en als plaatsvervangster wordt de afdeling Beemster aangewezen.

8. Plaats algemene vergadering 1960.

Besluit: Utrecht.

9. Jaarstukken.

APPELSCHA informeert naar de voorraad goederen.

VAN MOURIK antwoordt dat er in de winter twee belangrijke hoofdgroepen goederen zijn: honing en was en hout en kasten voor het nieuwe seizoen. In de loop van het jaar nemen deze voorraden steeds af door verkoop en in juni-juli zijn deze bedragen dan ook veel lager dan op de balansdatum.

10. Begroting 1960 en kwotum.

De begroting wordt overeenkomstig het voorstel vastgesteld en het kwotum onveranderd gelaten.

11. Rondvraag.

APPELSCHA zou gaarne een duidelijke uitspraak hebben op de vraag of een lid dat enige malen geen suiker bestelt, toch verzekerd is. Vraagt verder waarom wasinzendingen voor de Nationale Honingtentoonstelling niet worden teruggezonden.

BUSSUM brengt dank aan het hoofdbestuur en ons hele verenigingsapparaat voor alles wat er steeds opnieuw voor de leden wordt gedaan. We blijken vaak in mineurstemming te zijn en het lijkt wel of imkers zeer droevige mensen zijn. Maar imkers is iets feestelijks, het schenkt veel voldoening en allen die ons helpen om dat mogelijk te maken hebben recht op onze lof en onze dank.

BEMMEL heeft opgemerkt dat men zich niet zo erg nauwgezet houdt aan de tussen onze vereniging en de fruitelersorganisaties afgesproken prijzen voor de verhuur van volken. Vooral uit de buurt van Apeldoorn schijnen er veel volken tegen lagere prijzen te worden verhuurd.

STIENSTRA betreurt het dat de cijfers betreffende de koolzaaduitzaai per gemeente niet in de wintertelling van het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn opgenomen. Voor de imkers, die een plaats voor hun bijen zoeken is dat een grote handicap. Het laten vervallen van in deze rubriek aangevoerd motief: „bezuiniging" snijdt geen hout. Spr. verzoekt dit met het Centraal Bureau op te nemen en dat motief al bij voorbaat te dementeren.

WIETSMA heeft zich andere jaren wel eens op de algemene vergadering gevoeld als een verdachte voor de rechtbank en het doet hem genoegen dat dat dit jaar niet zo is. Spr. is erkentelijk voor de waardering en de lof die op deze vergadering zijn uitgesproken al beschouwt hij het als zijn plicht om te doen wat hij kan.

VOORZITTER legt nogmaals de nadruk op de onschatbare dienst die de heer Wietsma de imkers bewijst.

PATER antwoordt op de vraag van Bommel dat de ANI klaarbijkelijk in de Betuwe en in Noordholland ver onder de prijs gaat die door ons voor de verhuur van volken is vastgesteld en daarmee berokkent zij de imkers nadeel, maar we kunnen er niets aan doen.

BEEKBERGEN meent dat de ANI f 6,— schoon geld krijgt.

BEMMEL echter meent dat er veel bijen worden geplaatst voor alleen de vrucht.

VOORZITTER: We moeten als imkers allemaal één lijn trekken. Spreker leest een brief van de velling Kesteren voor waarin o.m. staat: „Nog steeds is het aanbod van bijenvolken voor de fruitboom-

gaard groter dan de vraag, ondanks het feit dat de vergoedingsprijs veel lager ligt dan de door de N.F.O. met uw organisatie afgesproken prijzen". Daaruit blijkt dus wel dat er een andere organisatie is, die onze prijs onderbiedt.

Wat de vragen van Appelscha betreft: het hoofdbestuur heeft reeds aan de commissie Handel opgedragen om te onderzoeken in hoeverre zij, die geen suiker betrekken en dus geen premie betalen, verzekerd zijn. De in de nieuwe klasse wasfiguren ingezonden was zal worden teruggegeven. Het euvel deed zich echter voor dat bepaalde waskoken jaar op jaar opnieuw werden ingezonden en daarom is bepaald dat de ingezonden was door het Bijenhuis tegen dagprijs wordt overgenomen.

Spreker brengt Bussum dank voor de vriendelijke woorden van waardering. We mogen gerust zeggen dat de sfeer op onze vergaderingen goed is en dat maakt het voor het hoofdbestuur een genoegen om voor de imkers te mogen en te kunnen werken.

Het hoofdbestuur zal aan Economische Zaken de vraag van de heer Stienstra voorleggen en trachten te bewerkstelligen dat de cijfers weer worden verzameld en beschikbaar gesteld, maar spr. twijfelt of dat wel zal lukken. Men rekene er dus niet al te vast op.

WESTLAND vraagt nog op het Groentje jaar en nummer duidelijker te vermelden. Daaraan zal aandacht worden geschonken. **BEMMEL** zou gaarne meer resultaten van het werk van de beide instituten van de Bedrijfsraad gepubliceerd zien. Spr. wijst verder op de plaatselijke afspraak om de honingprijs te stellen op f 2,— per flacon voor de consument. Afd. Handel verkoopt echter aan de winkelier voor f 1,28 en spr. vraagt of die prijs niet wat hoger kan worden gesteld. Tenslotte zou spr. gaarne weten of onze bibliotheek eigendom is van onze vereniging of van de Landbouwhogeschool.

SEUNNINGA antwoordt dat de honingprijs een teer punt is. Onze winkelpersprijs is al aan de hoge kant, vergeleken met die van andere honinghandelaars en als we de prijs verhogen betekent dat dat we weinig of geen honing kwijt raken en op onze beurt ook weinig of geen honing van de imkers kunnen afhemen.

Dr. MINDERHOUD antwoordt dat de proeven van de instituten vaak over een groot aantal jaren moeten lopen. Het rapport over de komkommers kwestie, waarvoor jarenlang proeven zijn genomen en onderzoeken zijn gedaan, is nu gereed en het zal wel geheel of gedeeltelijk ter kennis van de imkers worden gebracht. Over de bestuiving van rode klaver zijn jarenlang proeven genomen en een paar tussentijdse rapporten zijn aan de bestuursleden van de Bedrijfsraad verstrekt. Volgend jaar komt er mogelijk een eindrapport. Uit deze voorbeelden blijkt dat men vaak jaren zal moeten wachten tot betrouwbare gegevens voor publicatie beschikbaar komen.

VOORZITTER antwoordt dat de bibliotheek eigendom is van onze vereniging doch gratis beheerd wordt door de bibliotheek van de Landbouwhogeschool. **APPELSCHA** noemt enige regionale richtprijzen voor honing en vraagt of een landelijke richtprijs mogelijk is.

VOORZITTER zegt dat dat z'n bezwaren heeft. De imkers in Groningen kunnen niet dezelfde prijzen maken als de imkers in de grote bevolkingscentra. Maar er is natuurlijk geen bezwaar tegen dat de kringen Friesland, Groningen en Drente b.v., die er wel ongeveer gelijk voor staan, de hoofden bij elkaar steken om een gezamenlijke richtprijs vast te stellen.

SNEEK spreekt zijn waardering uit over de wijze waarop de heer Vink deze vergadering heeft geleid. In zijn openingsrede heeft hij gezegd dat de afwezigheid van de heer Van Rappard een teleurstelling voor de vergadering zou zijn, maar zijn leiding heeft in geen enkel opzicht voor die van de heer Van Rappard ondergedaan. Spr. roemt de kwaliteit en de toon van de betogen van de heer Vink en spreekt zijn erkentelijkheid uit voor alles wat deze en de andere hoofdbestuursleden voor de vereniging en de imkers doen.

VOORZITTER dankt voor deze woorden, die een vergoeding zijn voor alles wat er voor onze vereniging gedaan wordt. Als er begrip is kan men veel doen en veel laten en zowel het een als het ander kan belangrijk zijn. Spr. dankt allen voor de prettige sfeer van vertrouwen en verbondenheid en hoopt op een tot ziens in Enschede.

Vragenrubriek

Vragen voor deze rubriek zenden aan **Bijenhuis te Wageningen**. Alle vragen worden zo spoedig mogelijk per brief beantwoord en daarna in het **Groentje** gepubliceerd.

Vraag 33:

Melanisme bij bijen ?

In het Natuurhistorisch Maandblad, juni 1959, blz. 58, lees ik: „Dr. Willemse herinnert aan het bij insecten voorkomende industrie-melanisme. Het zwart gepigmenteerde ras krijgt in de industriegebieden op de door rook en roet besmeurde boomstammen meer kansen om te blijven leven dan de licht gekleurde”. Is deze ontdekking in directe of indirecte zin ook toepasselijk op onze bijen ?

P. W. T. te D. H.

Melanisme kan optreden bij insecten, die gedurende een deel van hun levenscyclus of gedurende hun hele leven op door rook en roet besmeurde en dus donker geworden plantendelen vertoeven. Bij bijen is dit niet het geval en daar deze bijen uitsluitend die delen van bomen bevliegen, die slechts korte tijd de aanwezigheid van rook en roet ondervinden, namelijk de bloemen, is het zeer onwaarschijnlijk dat het uiterlijk van dit insect daar enige invloed van zal ondervinden. Wij hebben daar althans nooit van gehoord. M.
Vraag 34:

Volk tussen zolder en betimmering

Er zitten bijen in een ruimte tussen de zolder en de hardboardbetimmering die onder de balken is aangebracht. Ik heb geprobeerd ze met zwavel dood te maken, maar dit lukte niet. Ik had een gaatje geboord in het board, maar kreeg hierdoor heel weinig zwavel naar binnen. Een groter gat gaat niet, omdat de bijen dan natuurlijk als razenden aanvallen. Zwavel mislukte dus. Het is trouwens de vraag of het met zwavel gaat, omdat de ruimte nogal groot is en er overal wel een kiertje zit waardoor het ontsnappen kan.

Toen raadde iemand aan het met flit te doen. Ik verstoof dus door het kleine gaatje de flit. De bijen die direct geraakt werden vielen dood, maar de overigen kropen bij het gat vandaan en bleven gewoon in leven.

Weet u nu een mogelijkheid om de bijen uit deze ruimte — waar ze al een paar jaar zitten — te verdrijven of eventueel te doden?

F. B. te F.

Ik zou u aanraden de hulp van een imker uit uw omgeving in te roepen,

die waarschijnlijk er wel in zal slagen de bijen te verwijderen. U kunt nagaan, waar zij in- en uit vliegen en vermoedelijk zal het nest zich niet ver van dat punt bevinden. Als die imker dan ongeveer op die plaats een strook harboardbetimmering wegneemt kan hij het nest overzetten in een ledige korf en ook de bijen medenemen. De toegang (waar de bijen in- en uitvliegen) zal daarna wel goed dicht gemaakt moeten worden om te voorkomen, dat u opnieuw last krijgt.

Het doden van de bijen met chemische middelen is wel mogelijk, maar ten eerste zouden we hiertoe niet dan in uiterste noodzaak willen adviseren en ten tweede brengt zulks ook ernstige gevaren mede voor huis en bewoners. S.

Vraag 35:

Radiaalslinger

Wat is het hoogst toelaatbare toerental van een radiaalslinger? Hoeveel cm moet de onderlat van het raampje van de as verwijderd zijn? Wat is de meest gangbare doorsnede van de slinger?

B. G. H. te A.

Men heeft radiaalslingers van verschillende afmetingen, geschikt voor het slingeren van bijv. 20, 30, 45 en 50 ramen. Imkers met 50 tot 100 volken hebben voldoende aan de 20-raams slinger. Naarmate het bedrijf groter is zal men behoefte hebben aan een slinger van grotere capaciteit.

De afmetingen van deze slingers zijn ongeveer evenredig aan het aantal ramen, dat zij kunnen bevatten.

De buitenste ketel van een 20-raams slinger heeft een diameter van 73,5 cm. Die van een 30-raams 94 cm. Een 45-raams 112 cm. Een 50-raams 132 cm.

De draaibare kool van deze slingers heeft een diameter, welke juist 10 cm korter is dan die van de buitenketel.

De onderlat van een simplexraam (broedkamermaat), dat ongeveer 22 cm hoog is, zal dus resp. 9,75, 20, 29 en 39 cm van het middelpunt van de as verwijderd liggen.

Het toelaatbare toerental van een 20-raams slinger ligt tussen 350 en 700 per minuut. Bij een 30-raams ligt dit tussen 250 en 500, bij een 45-raams tussen 170 en 340 en bij een 50-raams tussen 150 en 300.

Dit zijn normen voor deugdelijk met draad versterkte raten. Uiteraard dient bij het opvoeren van de snelheid rekening te worden gehouden

Tot 21 jaar
halve contributie

met de toestand van de raten (oude raten kunnen meer verdragen dan jonge), de temperatuur van de werkplaats en de soort honing, welke men slingert. S.

Vraag 36:

Onrijpe honing

Ik heb ongeveer 80 pond klaverhoning geslingerd, gedeeltelijk verzegeld, maar ook nogal wat onverzegeld. Ik ben bang dat het gaat gisten. Kan ik na 20 juli deze honing weer terugvoeren aan de bijen, laten verzegelen en dan opnieuw slingeren? De honing staat fris en droog op een donkere plaats. Wanneer treedt gisting in? G. B. te L.

U kunt inderdaad de honing bij ruime hoeveelheden tegelijk aan de bijen terugvoeren, weer laten verzegelen en opnieuw slingeren. U moet dan echter wel rekenen op een zeer hoog percentageverlies aan gewicht.

Intussen lijkt het mij helemaal niet zeker, dat de door u bedoelde honing zal gaan gisten. Het feit alléén, dat er nogal wat onverzegelde honing bij was, behoeft nog niet tot gisting aanleiding te geven. Slechts als deze onverzegelde honing niet rijp was, d.w.z. nog niet voldoende door de bijen ingedampt, dus als er nog te veel waterdelen in aanwezig waren, dan bestaat er inderdaad gevaar voor gisting. Gewoonlijk wordt gerekend, dat tenminste $\frac{2}{3}$ deel van de honing verzegeld moet zijn, om dat gevaar te ontlopen. Als uw honing echter voor $\frac{2}{3}$ verzegeld was, naar eis is behandeld en goed is bewaard (in luchtdicht afgesloten zuiver vaatwerk), dan behoeft u voor gisting niet te vrezen.

Na hoeveel tijd eventueel gisting zou optreden is vooraf niet te zeggen, aangezien zulks van tal van factoren afhankelijk is. Soms na een maand, soms ook eerst na een $\frac{1}{2}$ jaar of nog later. S.

VERKIEZING HOOFDBESTUUR

De hoofdbestuursleden in de groepen Groningen, Drente, Overijsel-Oost, Betuwe en Noordholland zijn aan de beurt van aftreden. De afdelingen, behorende tot bovengenoemde groepen, kunnen kandidaten stellen. De namen der kandidaten, vergezeld van een door hen ondertekende verklaring dat zij een eventuele (her)benoeming zullen aanvaarden, moeten vóór of op 10 okt. bij het dagelijks bestuur zijn binnengekomen. Zij moeten getekend zijn door voorzitter en secretaris der kandidaatstellende afdeling.

Uit de Afdelingen

AFD. EDE

Onder voorzitterschap van de heer J. van den Top werden de agendapunten van de matig bezochte ledenvergadering, die op 29 juli gehouden werd, vlot afgewerkt. Tot grote voldoening van de voorzitter kon hij de aanwezigen mededelen dat zich drie nieuwe leden gemeld hebben, nl. twee doorgewinterde imkers en de 15-jarige beginnelling-bijenboer Henk Baggel, die met een kast en een korf bevolkt met bijen, zijn imkersloopbaan gaat beginnen. Hulde, hopelijk wordt de interesse voor de bijenteelt, door dit goede voorbeeld, onder de jongeren aangewakkerd. Uit verdere mededelingen bleek dat de imkers die hun bijenvolken dit jaar naar de N.O.- of Flevopolder gebracht hebben, flinke honinggoogsten op koolzaad en moerasandijvie maakten. Aangezien praktisch geen enkel lid van de afdeling Ede in staat bleek te zijn persoonlijk zijn volken naar de polder te brengen, werd besloten volgend jaar collectief met kasten en korven naar de drachtgebieden te gaan. Spontaan zegden de aanwezige leden hun deelname aan dit massavervoer toe. Verder werd afgesproken op 5 september een excursie naar de bijenvolken op de heide te houden. Mocht als gevolg van de droogte de honinggoogst op de grotendeels verbrande heide mislukken, evenals dat gebeurde op de te snel verbloede linde, dan gaat deze excursie toch door. Gedurende de fietstocht hebben de deelnemers dan ruimschoots de tijd om, genietende van het prachtige natuurschoon, over de wisselvalligheden van de bijenhouderij te spreken, een liefhebberij die onder welke omstandigheden dan ook, altijd weet te boeien en de mens een welkome afleiding verschaft.

Tenslotte werd een bespreking gehouden om gezamenlijk met leden van de afdelingen Bennekom, Ede, Renkum, Veenendaal en Wageningen per bus de op 29 augustus in Enschede te houden imkersdag te bezoeken.

Na een zeer geanimeerde rondvraag, die zich uitte in problemen, welke door de aanwezige leden zo afdoend mogelijk werden opgelost, sloot de voorzitter deze belangrijke vergadering.

LEZINGEN EN CURSUSSEN

Heeft uw afdeling het subsidie reeds aangevraagd? Het formulier is reeds in het bezit van het afdelingbestuur. De aanvraagtermijn sluit op 31 augustus, maar bij directe telefonische opgaaf kan uw aanvraag misschien nog in behandeling worden genomen.

AFD. FINSTERWOLDE

Op 2 augustus jl. overleed op 70-jarige leeftijd ons geacht lid, de heer

H. BAAS

te Oostwold (Old.). Sedert 1944 was Baas lid onzer afdeling en steeds een trouwe bezoeker van onze vergaderingen.

Hij ruste in vrede.

Bestuur en leden van de afd. Finsterwold e.o.

AFD. OBBICHT

In onze afdeling betreuren wij het verlies van ons zeer sympathieke lid, de heer

L. AARTS

Na een ziekbed van 3 maanden ging onze vriend Aarts op 23 juni, in de ouderdom van 68 jaren, toch nog onverwacht van ons heen. De teraardebestelling had plaats op vrijdag 26 juni, na een plechtige dienst, gehouden in de Ned. Herv. Kerk te Beek.

B. NIELING, secr.

AFD. CULEMBORG EN OMSTR.

De imkers uit stad en omgeving van Culemborg maakten dinsdag 14 juli een uitstapje, met als hoofdoel de jaarlijkse bijenmarkt te Veenendaal-de Klomp. Hier werden enkele uren doorgebracht. Ongeveer 11 uur wisten de Betuwse imkers hun weetje en werd de reis voortgezet naar Harderwijk, waar men ongeveer 12 uur arriveerde. In Harderwijk werd op de boot gestapt om de Zuiderzeewerken van nabij gade te slaan. In de N.O.-polder werd de bijenstand nader onder de loep genomen en met grote belangstelling geïnformeerd naar de mogelijkheden in dit nieuwe land. De honingdracht, die buitengewoon goed was, kon kwalitatief met andere honingsoorten wedijveren. Van hieruit ging het gezelschap naar het Uddelermeer op de Veluwe en daarna werd een bezoek gebracht aan een grote uitspanning, waar enkele uurtjes aangenaam werd doorgebracht en de inwendige mens werd versterkt. Ongeveer 11 uur reed men Culemborg weer binnen.

MEJ. A. G. GUTTE, secr.

AFD. ZEIST

De imkers die deze zomer en voorjaar in de polder stonden hebben een belevenis opgedaan om te boek te stellen. Wat een dracht! Enorm! Hoewel Zeist bekend is om zijn vele linden, was de dracht toch maar matig, ongeveer de helft opbrengst van wat we gewend zijn. De warmte en grote droogte deed de lindebloei spoedig verdwijnen. Aangezien een goed imker ook een optimist is, reizen we weer gezamenlijk naar de polder en hei. Als zomeractiviteiten dienen voornamelijk te worden gezien een praktische les door de heer J. van Aarst over Zwermverhindering, en een praktische les door de algemeen secretaris, de heer R. P. Groenveld, over het gereedmaken van een bijenvolk voor de heide. Daar beide heren hiertoe hun vrije zaterdagmiddag opofferden smaaken zij evenwel het genoegen van een flinke belangstelling en kon onze afdeling het grote gemak ervaren van een eigen lesbijenstand. Als propaganda naar buiten nam de afdeling deel aan een bloementoonstelling in de Zeister Slottuin. Er waren 2 observatiekasten opgesteld, welke soms de enorme belangstelling van het publiek niet in zijn geheel konden verwerken. De honingverkoop liep uitstekend, en de vele imkersattributen afgestaan door het Bijenhuis, vervulmaakten het geheel.

We kunnen zeggen, het was een volmaakt succes. Onze dank gaat uit naar Wageningen voor de geboden service en verder naar allen die aan de totstandkoming en de tenuitvoerlegging aan de tentoonstellingsdeelname hebben medegewerkt. Nu onze volken weer in de polder of heide staan, kunnen we even rustig terugdenken aan het imkergevoelen dat de afdeling Zeist in de afgelopen periode ten deel is gevallen.

AFD. ENSCHEDÉ

Ter gelegenheid van de 50e verjaardag van onze koningin werd er in Enschede een optocht gehouden, die moest uitbeelden de vooruitgang in de laatste 50 jaar.

Onze afdeling, die dit jaar haar 50-jarig bestaan viert, heeft ook aan deze optocht deelgenomen met een wagen, voorstellende de korfteelt uit vroeger dagen en de teelt in moderne kasten van thans. Hierbij hebben wij tevens laten uitkomen, dat onze koningin elk jaar een honinghuldeblijk ontvangt van onze vereniging.

Degenen onder u, die de imkersdag in Enschede hebben meegemaakt, hebben deze wagen uit de coulissen in de Twentsche Schouwburg zien komen, toen onze voorzitter, de heer ridder van Rappard mededeelde, dat ook dit jaar weer de beste honing van de Nationale honingtentoonstelling zou worden gezonden aan ons koninklijk huis (zie foto).

OOGST EN DRACHT

DEN HAAG, Duinrand ten zuiden van de Scheveningse haven, 20 augustus 1959. — De laatste 10 dagen van juni begon de duinflora flink in bloei te komen en bovendien was hier nog een weinig linde. In de duinen bloeiden heggerank, teunisbloem, leeuwentang, kale jonker, braam, slangebloem, muurpeper, duinroos, liguster, stal-kruid, honingklaver, zandkool, winde, duizendblad, ganzerik, pimpernel, bitterzoet, sneeuwbes (witte), koningskaars, gele acacia, enz. Na 1 juli begon ook de tamarinde, walstro en de kleine rood-roze sneeuwbes, welke hier de laatste jaren een grote aanwinst voor de bijen betekent. Er was behoorlijk dracht en er werd flink gebouwd. De meeste honing kwam echter van de liguster en daarna van de kleine sneeuwbes, welke ook nu nog mooi bloeit en waarop vooral gedurende en onmiddellijk na de regen zeer hard wordt gevlogen. De binnenkomende hoeveelheden nectar zijn vrij groot, maar door het hoge watergehalte valt de uiteindelijke gewichtstoename van de volken toch wat tegen. De gewonnen honing is echter van zeer goede kwaliteit, helder en fijn van smaak (iet of wat rins). Deze dracht kan tot eind augustus of begin september voortduren.

Het bevruchten van de jonge moeren verliep dit jaar vrij voorspoedig. Van ruim 20 volken bleken er slechts 2 mislukt. Ik heb deze zeer sterke volken op de volgende wijze geholpen: kamer boven het

rooster even terzijde gezet; dan drie ramen uit het midden van het moerlose volk verwijderd en er een drieraams volkje, zonder verdere voorzorgsmaatregelen, voor in de plaats gehangen. Deze drie ramen hadden volop broed en de moer bevond zich op het middelste raam. De rooster gelegd en de bovenkamer weer opgezet. De kast gesloten en alles is prachtig verlopen en geen bijtje is afgestoken.

F. SLOT.
SOEST, 19 juli 1959. — De dracht in Soest op de linde is slecht geweest. De volken, die nog op de moerasandijvie in de Flevo-polder stonden, zijn 13 juli weer naar Soest gehaald. Deze volken hadden het op de nabloei nog tamelijk gedaan. In Soest zelf is nogal bladhonig gewonnen. De bevruchting in de Flevopolder in de grote volken, die op één dop stonden, was ongeveer 50%, alhoewel het goed 4 weken duurde alvorens de eerste eitjes verscheenen. Een zelfde beeld geven de 3-raams Minderhoud-bevruchtungskastjes. Drie weken na haar geboorte was de koningin pas aan de leg. Al met al dus een zeer slechte bevruchting voor de tijd van het jaar.

G. H. GRIJZE.
HONINGMARKT ZUTPHEN 3 OKTOBER
TWENTE, 19 augustus 1959 — Veel zomerse dagen wil altijd nog niet zeggen dat er voor onze bijen volop te halen is. Door de aanhoudende droogte is er hier in Twente niet veel dracht geweest. De acacia, bramen en klaver deden het dan ook niet bijzonder. Bij imkers die in de buurt wonen van wat lagere gronden is er nog wat dracht geweest. De zomerdracht was hier over het algemeen dus zeer matig. We hebben nu nog hoop op

de heide. Als het zomerse weer van de laatste dagen nog wat aanhoudt is er veel kans, dat degenen die naar de heide zijn en hun volken in goede conditie hebben, nog een flinke oogst mogen verwachten.

A. NIJHUIS
NIJMEGEN, 18 augustus 1959 — De verwachtingen van de lindehonigoogst waren dit jaar niet hoog gespannen en de uitslag was dan ook slechts 12 à 15 pond. Enkele uithlinkers, die goed vochthouden de grond ter beschikking hadden, konden 20 pond slingeren. Ook van de heide is weinig te verwachten, deze is vrijwel overal verdroogd. En zo zal dus het jaar 1959, dat zo goed begon en flink wat honing van fruit en koolzaad gaf, toch nog tot de magere jaren moeten worden gerekend.

A. SMITS
EPE, 17 augustus 1959 — Na de goede dracht in de Flevopolder op de moerasandijvie heeft de zomer ons hier veel mooie dagen gebracht, maar niet veel honing. Wegens de droge wind uit het noorden en oosten gaf de linde hier weinig honing en met de korenbloem, klaver en de vuilboom was het al niet beter. De ontwikkeling van de volken was in het begin heel goed, maar dit werd later, toen er zo weinig dracht was, veel minder. De meeste van onze volken staan nu weer op de heide en naar dat het zo ontzettend droog is geweest, staat de heide er toch nog wel goed voor. Moge deze ons nog weer een betrekkelijk goede oogst geven, dan is 1959 voor ons een heel goed bijen- en honingjaar geweest, tenminste voor hen die met de bijen gereisd hebben.

JAC. PRUIM

SPEURBIJTJES

Wegens hoge leeftijd 25 sterk bevolkte bijenkasten met honing, ras Krainers, voor elk aannemelijk bod TE KOOP. H. Kranenborg, Murmerwoude 34, Friesland.

AANGEBOEDEN: 4 kasten bijen (jonge moeren) op dubbele broedkamer. 2 Feeka en 2 Koershof met bijbehorende honingkamers met ramen, alles simplexmaat; 2 zesraamskastjes (Bijenhuis) met bijen, 1 idem leeg + 1 koninginnekastje. Alles in goede staat, voor aannemelijk bod. H. J. Locht, Hulkesteinsweg 35, Arnhem.

Wegens ziekte TE KOOP: zesramers met Krainer bijen en Krainer teeltkoningin, franco huis, met inbegrip van kastje. f 35,—. A. H. van den Berg, Heerenweg 79, Egmond-Binnen. Giro 168890.

TE KOOP wegens inkrimping bedrijf: gebruikte simplexkasten broed- en honingkamer met zinken dak, compleet f 5,—. Koninginneroosters 45/40 f 0,50. Reisramen 45/40 f 0,50 per stuk. C. Hofstra, Nijland (Fr.).

TE KOOP: 5 prima reiskasten simplex, zwaar zinken dak, z.g.a.n., waarvan 4 goed bevolkt, 2 broedkamers, à f 25,—; eventueel met voetstuk voor f 15,—. J. K. Hoekstra, Jac. van Looystraat 38, Arnhem.

TE KOOP omstreeks half september a.s.: bijenvolken op ramen. Te bevragen bij T. Hartkamp, Parallelweg 29, Rheden.

TE KOOP: 3 Feeka-kasten, 2 bevolkt, dubb. broedk. en honingk.; 2 6-raamsk. 1 bev. 3-raamsk., Grazekastje, honingslinger; WBC-kast, 40 honingraten, gereedschap, boeken, enz. Alles in een koop. Lindeman, Jan Gijzenkade 233, Haarlem-N.

TE KOOP prima bloemenhonig, gewonnen in de Achterhoek van Gelderland, de beste van alle. 2 bevolkte Simplex-kasten en reiskasten alle bevolkt, wegens ouderdom. D. W. Koskamp, Bijenpark „De Korenbloem“, Barlo 115, gem. Aalten (Gld.).

TE KOOP: Eerste kwaliteit slingerhonig, van koolzaad, moerasandijvie, klaver, zeeaster en heide. Alsmede metalen honingvaten met los deksel. Bijenstand „De Bijenkorf“, Faas Eliaslaan 10, Baarn. Tel. 0 2954-4266.

TE KOOP: een bijenstal, plaats voor 10 kasten 3 diep, met rietschotten, dak van asbestplaten, moet weg. Verder te koop: bijenvolken, 2 stuks, in 12-raams kasten. F. Postma, van Diggelenstraat 36, Emmeloord.

TE KOOP: 6 bevolkte kasten, maat Simplex, met 10 broedramen en 10 honingramen; 1 bevolkte 12-raams boogkorf; 1 3-raams observatiekast. J. de Bont, Hommelseweg 417, Arnhem.

TE KOOP: z.g.a.n. onverslijtbare 6-raams kastjes, zonder ramen, simplexmaat, uit voorraad leverbaar, slechts f 8,25 per stuk, zending onder rembours, bij 10 stuks franco huis. FEEKA, Bunnik, Achterdijk 26.

Fruit-, linde-, klaver-, zeeaster- en heideslingerhonig TE KOOP GEVRAAGD. Opgave met prijs, monster en hoeveelheid aan Feeka, Bunnik. Uitsl. Nederlandse honig.

TE KOOP antieke honingpers (compleet). Zeer mooie ijzeren boot met bun, aanhangmotor en fuik. Gevraagd: ronde korven met honig. J. Hovinga, visser en bijenhouder, Lettelbert 165, gem. Leek, prov. Groningen.

GEVRAAGD: 3 naakte volken of korven bijen. Brieven met prijs en gewicht aan N. Takken, Zwaag.

TE KOOP: 20 bijenvolken, prima kasten en zware volken, alle simplexmaat, met of zonder heidehonig. In één koop zeer voordelig. D. Brouwer, Haren Gron., tel. 0 5900-44533.

TE KOOP GEVRAAGD: in goede staat zijnde spaarkasten of enkelwandige kasten. C. Stolk, Stationsweg 19, Castricum.

Wij kunnen

U alles leveren op het gebied der Bijenteelt voor de laagst mogelijke prijzen. Ook zijn wij ruim gesorteerd in bussen van 2½ en 5 kg en potten van 450 en 250 gr. U plakt toch ook een keurig etiket op Uw potje dat U aflevert? Wij hebben hier- van ook ruime voorraad.

Vraagt eens een monster aan

Tevens zijn wij weer kopers van iedere kwantum

RUWE HEIDE- EN HEIDE-SLINGERHONIG.

Ook van andere soorten zijn wij weer kopers. Emballage beschikbaar.

Bijenstand

H. T. van Dam & Zn.

JUBBEGA (Fr.) - Telefoon 05165-382

Wij betalen f 2.75 - f 3.00 per kg.

**BIJENSTAND
DE KOERSHOF**

voor 1e soort heidehonig en de hoogste prijzen voor 1e soort raathoning, voorjaars- en zomerhonig. Aanbiedingen aan:

**BIJENSTAND DE KOERSHOF
DIEPENVEEN**